Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 115 (13910) | 1975 оной майн 17, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

...ҮГЖЭЛТЫН ...ШЭНЭ ШАТА ...ТЭЭШЭ

...мышленностиин хүдэлмэриин дүрбэ ...ын зарим дүнгүүд тухай

...публикын промыш...стиин хүдэлмэрилэгшэд ...жэлэй түгэсхэхы жэ...үсэбые амжалтатайгаар ...хэ зорилго урдаа та... социалис мүрысөө үр...р дэлгэрүүлээ. Агууехэ ...тын 30 жэлэй ойдо бэл...ин үедэ энэ мүрысөөн ...ехэ хүсэ абан, бүри ...далайсатайгаар дэл...н байна. Промышленна ...кци үйлэдбэрилхэ, ху...ха дүрбэ һарын түсэб ...эн дүүргэгдэжэ, Агуу ...тын ой ажалай бэлэ...эйгээр угтагдаа. ...рбэ һарын түсэбһөө га...18,5 миллион шахуу тү...эй промышленна про... худалдагдаһан байна. ...убликымнай хүдэлмэ...и анги табан жэлэй тү...ы жэлэй түсэбһөө га... 15 миллион түхэригэй ...кци худалдаха гэһэн ...лис уялгануудаа дүүр... түлөө жэлэй түрүү... кварталһаа эхилжэ эр...й шангаар ажаллажа

...ибор бүтээлгын, авиа...ю заводуудай, нарин ...ин комбинадай, «Элект...шина», «Теплопри... заводуудай, «Бу...энерго» гэжэ район... управлениин, «Заб...ллес» комбинадай кол...ивүүд түсэбһөө гадуур ...кци гаргаха, худалдаха ...тэ горитой хубитаяа ...на. Эдэ коллективүү... олонхинь, тусхайлбал, ...ионно ба прибор бү...ын, «Электромаши... ба «Теплоприбор» ...удай коллективүүд ...ндоо мүрысэжэ, социа... уялгануудаа амжалта...ар дүүргэнэ.
...-Холбоолжоной уур...орнягууд ажалайнгаа ... улам шангадхаһанай ... дүрбэ һарынгаа даа...е 108 процент дүүргээ. ...нээ урда хэдэн жэлэй ...да гээгдэжэ ябаһан ...тык плавиково-шпадай ...йн коллектив дутагда...усадхажа шадаа. Энэ ...тив түгэсхэхы жэлэй ...ые урагшатайгаар ...эжэ эхилээ. Продукци ...даха январь-апрель һа...дай даабарине 113 про... дүүргэһэниинь энээ...олеэр гэршэлэн харуул...үүргэнүүдэй түмэр хэ...шүүдэй завод хүсэндөө ...дэжэ. түмэр замай ...энүүдые барилгада хэ... хабсаргамал хэрэг...үдые саг болзор соонь ...бэрилдэг болоо. Нё... жэлэй энэ үеынхитэй ...хада, завод продукци ...даха даабаряа 130 про... дүүргэ.
...омышленна олон пред...тинуудтай Улаан-Үдын ...знодорожно, Октябрь...районууд. Загарайн, Ка...ын, Прибайкальскын ай... продукци бүтээн гар... худалдаха түсэбөө ...һан байна. Управлени...д, министерствэнүүдэй ...инь мүн лэ һайнаар ...ажа гараа. Түлишын ...шленностиин управле... модоной ажахын, ...но... промышленностиин ...ерствэнүүд, һүнэй

промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэл, Байгалай загаһанай промышленна трест түсэбһөө гадуур горитой ехэ продукци худалдаһан байна.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 8 процентээр үлүү ехэ промышленна продукци худалдагдаа. Шулуу нүүрһэ малтаха, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ, электрическэ машина хэхэ, вагон, тепловоз заһабарилха, хабсаргамал түмэр хэрэгсэлнүүдые, модо зомгооһоной плитэ үйлэдбэрилхэ, модо хюрөөдэхэ, цемент, шифер үйлэдбэрилхэ, эдеэ хоолой зарим зүйл бүйлуулха, нарин сэмбэ бүд нэхэхэ, худалдаха түсэбэй үлүүлэн дүүргэгдэһэнэй ашаар арадай ажахыда эдэ зүйлэй продукци саг соогоо, мүн болзорһоо урид үгтөө.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари 100,3 процентдэ хүргэгдэһэн байна. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада ажалай бүтээсэ 6 процентээр дээшэлээ.

Түсэбөө дүүргэдэггүй предприятинуудай тоо нилээд үсөөрөө. Олонхи томо предприятинууд продукци бүтээн гаргаха, худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Олон предприяти технико-экономическа талаараа һайн үрэ дүнгүүдые түйлажа шадаа. Гэбэшье, промышленностиин хүдэлмэридэ зарим тэды дутагдал бии байһаар.

Бүхы дээрээ һайн үрэ дүнгүүдэй түйлагдабашье, түсэбөө дүүргээгүй предприятинууд үшөө бии. Хүдэлжэ байгаа предприятинуудай 34-ниинь гэхэ гү, али 17 процентнь продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. «Гусиноозерская» шахта, Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинат, үйлэдбэриин «Буржелезобетон» нэгэдэлэй 1-дэхи, 3-дахи филиал, «Забайкаллес» комбинадай долоон леспромхоз гээгдэлдэ ороһон байна. Тиихэдэ бүхы предприятинуудай 11 процентнь апрель һарын түсэб дүүргээгүй.

Хэрбээ бүхы предприятинуудай жэлэй эхинһээ жэгдэ һайнаар хүдэлжэ, түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа шадаа һаань, бүри һайн үрэ дүнгүүдэй түйлагдаха байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ гээгдэлдэ ороһон предприятинуудай коллективүүд үнгэрһэн һаранuудай хүдэлмэриингөө үрэ дүнгүүдые согсолон хараха, гээгдэлэй шалтагаан элирүүлхэ, саашадаа дутагдалаа усадхаха хэмжээ абаха уялгатай болоно.

Предприяти, коллектив бүхэн жэлэй түрүүшын һаранuудай хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдһээ зүб тобшолол хэхэ, гүрэнэй түсэб, социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа зорюулха ёһотой. Түгэсхэхы жэлэй даабари, бүхы табан жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргээд, партиин XXV съездын үнгэргэгдэхэ 1976 оние һайнаар угтаха тээшэ коллективүүдэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

ТҮГНЫН МИЛЛИОН ЦЕНТНЕР!

Сагаан-Шулуутайһаа эхилээд, Хёлгын адаг хүрэтэр нэмжыһэн Түгнын үргэн таряалан, нуга сабшалан дээрэ түгэсхэхы жэлэй баян ургасын түлөө тэмсэл үдэр бүри үргэдэнэ. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ Мухар-Шэбэрэй аймагай таряашад, механизаторнууд мүнөө жэлдэ орооһото ургамалаа нёдондонойхиһоо 4000 гектараар үргэдхөөд, миллион центнер таряа хуряажа, Эхэ оронойнгоо амбаарта 230 мянган центнерыень оруулха зорилготой.

Удааржа ерэһэн хабар, һүүлэй үедэ ороһон саһан, удаань хүйтэрһэн үдэрнүүд тарилгын болзорые арбаад хоногоор һаатуулаа.

Гэбэшье аймагай ажахынуудай тарялан дээрэ мүнөө тарилгын 151 агрегат, 300-гаад трактор хүдэлгэгдэжэ, үдэртөө 8800—9000 га шэниисэ таригдана, 3200—3300 гектар паар хахалагдана. «Авангард» совхоз, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Знамя Ленина», «Искра», «Родина», «Заганский» колхозуудта хабараа тарилга илангаяа эмхитэй һайнаар ябуулагдана. Жэшээнь, «Искра», «Заганский», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай таряашад, механизаторнууд ойрын үдэрнүүдтэ эртынгээ тарилга дүүргэхэнь.

Халаанайнгаа даабарииие 1,5—2 дахин дүүргэгшэдэй тоо үдэр бүри олошорно. «Знамя Ленина» колхозой Калиновкын бригадын механизаторнууд В. Ф. Антонов, Я. Ф. Кушнарев, «Авангард» совхозой — Г. А. Метелкин, М. Ф. Бобылев, «Заганский» колхозой — П. Н. Иванов, «Искра» колхозой — В. К. Мальцев болон бусадай агрегадууд үдэртөө 60—70 гектарта тарилга хэнэ.

Илалтын 30 жэлэй ойн баярта һайндэрэй һүүлхэнээр Хонхолын таряашадта хүрэбэбди. Урда үдэрынь ороһон саһан газарай хүрьһэ яһала шиигтүүлээ. Ажахын ахамад агроном И. М. Козловтой, колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой Е. В. Ивановтой тракторно-таряан ажалай 1-дэхи бригадын поли дээрэ уулзабабди.

— Нёдондо га бүриһөө 14,2 центнер ургаса хуряагаа һэмди. Мүнөө жэлдэ 17 центнерһээ доошо орохогүй байхабди. Сагай уларил хүдэлмэридэмнай һаатал ушаруулан алдаа. Гэбэшье графигһаа гараагүйбди. 16 агрегат үдэртөө 340—400 гектарта тарилга хэнэ. Энэ янзаараа ябабал, ойрын 3—4 үдэрһөө эртынгээ тарилга дүүргэхэбди, — гээд эрдэмтэ агроном Иван Мартемьянович хөөрэнэ.

«Искра» колхоз орооһо таряанай болон үбһэ ногооной үндэр баян ургаса жэл бүри ургуулдагаараа республика соогоо суудаа гараһаар үнинэй. Гүрэндэ таряа, хартаабха худалдаха табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүрбэн жэлдэ үлүүлэн дүүргэһэн, мүнөө арбадахи табан жэлэй тоосоогоор ажаллажа байһан колхозой таряашад, механизаторнууд бии байгаа арга боломжоёо тооложо үзөөд, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо орооһото ургамал тарилгынгаа талмай 700 гектараар үргэдхэхэ гэжэ шиидэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Хонхолодо тэжээл бэлэдхэлгын түрүү, шэнэ онол арга хэрэглэгдэһэн юм. Горох-обёосой холисын орооһоной һүн элеэтэй болоод байха үедэ СК-4 комбайнаар баал болгон хадаһанай удаа силосэй комбайнаар жэжэ болгон хэршэжэ, гурбан үдэрэй туршада 300 тонно моно-сенаж гээшые нүхэндэ даражаа абаа һэн. Тэрэ тэжээлтнай хэр һайн байгаа һэм гэжэ түрүүлэгшэһээ асуубабди.

— Үхэр мал ехэл амтархажа эдеэ. Фермын үнеэдтэ үгэхэдэмнай, һаали хараа байса дээшэлээ. Мүнөө жэлдэ моно-сенаж гээшые нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехээр бэлдэжэ абахаар түсэблэнхэйбди, — гээд Ефим Васильевич харюусаба.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй тарилгада эрхимээр бэлдэһэн ажахын механизаторнууд Майн Нэгэнэй һайндэрөөр 3300 гектар паараа 96 часай туршада борнойлжо, культиваци хэжэ дүүргэһээр, эртын тарилга эхилһэн, паараа хахалжа ороһон юм. Энэ хүдэлмэридэ 27 трактор хоёр халаанда хүдэлгэгдэжэ, үдэртөө 250—300 гектар газар хахалагдана. Трактористнар Т. К. Митрофанов, В. К. Антонов, Н. Е. Белоусов гэгшэд халаанайнгаа даабари 150—170 процент дүүргэнэ.

Коммунист, бэрхэ эмхидхэгшэ М. К. Антоновой хүтэлбэрилдэг 1-дэхи тракторна бригадын гэшүүд мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Газар тарялан эрхим һайнаар эрхилдэг бригада гэһэн нэрэ зэргээ дээрэ үргэн ябадаг энэ бригадын коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ га бүриһөө 16 центнер ургаса хуряажа, аймаг соогоо түрүүлжэ гараһан. Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бригадын гэшүүд 2000 үлүүтэй гектар орооһото ургамалай га бүриһөө 17—18 центнер ургаса хуряажа, бүхыдөө 38—40 мянган центнер орооһо амбаарта хааха уялга абанхай. Агротехникэ наринаар сахижа, эрхим шанартайгаар бүхы ажалаа хэдэг дээрэһээ тогтууритай баян ургаса жэл бүри абадаг. Бригадада тарилгын 5 агрегат ажаллана. Үнинэй механизатор К. М. Козлов, В. Г. Белоусов, П. Е. Модичой агрегадууд һайнаар хүдэлнэ.

— Би 27-дохи хабараа поли дээрэ угтабаб. Үдэртөө 55—60 гектарта тарилга хэнэбди. Сеялкэшэн хүбүүдни урагшаа һанаатай шударгыгаар хүдэлнэ. Хүтэлбэрилэгшэднай бидэ, механизаторнуудта һайнаар ажаллаха, амарха һайн эрхэ байдал байгуулаа, — гээд үнинэй механизатор Семен Яковлевич хөөрэнэ.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ЗВЕНО БОЛОЖО ХҮДЭЛХЭДӨӨ...

Үнгэрэгшэ жэл манай совхозой тарялан бэшэ ажахынуудтал адляар эртын саһанда дарагдаагүй юм. Саг соогоо орооһо таряагаа хуряажа, намарай паар хахалха түсэбөө 109 процент дүүргээ һэмди. Гэбэшье орооһоной баян ургаса ургуулжа абаабди гэжэ хэлэхэ эрхэгүй байшоо бэлэйбди. Жэшээнь, манай Шэмхын отделениинхид гектар бүриһөө 10,5 центнер, хужарайхид — 9 центнер орооһо хуряажа абаһан юм. Тиихэдэ центнер орооһоной өөрынь үнэ сэн 9 түхэриг 50 мүнгэтэ байха байһан аад, аяар 12 түхэриг 26 мүнгэтэ болоо һэн.

Ямар шалтагаанһаа иимэ байдал тохёолдоо гээшэб? Нэн түрүүн газар тарялан-да ёһотой эзэн үгы байгаа. Трактористнууд ямар шанартайгаар газар элдүүрилэгдэнэб гэжэ һанаагаа зободоггүй һэн. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэр ургуулһан ургасынгаа хэмжээгээр бэшэ, харин хэһэн хүдэлмэриингөө зэргээр салин хүлһэ абадаг байгаа ха юм. Комбайнершье баһа орооһо таряа ургуулдаггүй хадаа ургасаяа гээлтэгүйгөөр хуряахын түлөө һаналаа табидаггүй байгаа. Эдэ бүгэдэһөө гадна, сэбэр паар хахалха газар манда үгы. Иимэ шалтагаануудһаа боложо, манай таряашад жэл бүри ургаса ургуулжа шадаагүй гэжэ һанагдана.

Харин энэ жэлэй хабарай тарилгада ороходоо тээ урид хоёр отделениин тракторна бригадануудай механизаторнуудай хүдэлмэрие ажахын тоосоото звеногой гуримаар эмхидхэхэ гэжэ совхозоймнай дирекци, партком шиидээд, нилээд ехэ хүдэлмэри хэбэ. Звеногой гуримда оруулагдаһан манай 12 механизаторта «ДТ-75» түхэлэй 4, «МТЗ-50» — 2 трактор, СКД-5 түхэлэй — 4, «СКА-4» — 2 комбайн үгөөд, 903 гектар тарялан даалгаа. Иимэ шэнэ гуримда бидэ ороод байхадаа, дээрэ дурсагдаһан таряалангай гектар бүриһөө 13 центнер орооһо ургуулжа абаха түсэбтэйбди. Хэрбээ гектарай 13 центнерһээ дээшэ ургаса абаа һаа, центнер бүхэнэй түлөө 1 түхэриг нэмэжэ абаха болонобди.

Механизаторнууднай иимэ бодото даабари абаад байхадаа, тад ондоогоор ажалдаа хандаха жэшээтэй. Тарялан элдүүрилхэ, илангаяа газараа һайн шанартайгаар хахалха гэжэ оролдонобди. Манай тарялан ара, хадалиг газарта юм. Тиимэһээ орой болотор гэдээгүй байжа, һаял майн 3—4 багаар газараа хахалжа эхилээбди. Харин 821 гектар намарай паар хахалагдаһан байжа, мүнөө хабарай хабшуу сагта ехээр баригдабагүйбди. Юуб гэхэдэ, намар хахалһан 626 гектар газартаа эртээр культиваци хэжэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулаад, шэниисэ тарябди. Майн 14-дэ эртынгээ ургамалнуудые тарижа дүүргээбди.

Манай звеногой механизаторнууд газар хахалха, элдүүрилхэдээ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулхадаашье хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар хэхэ гэжэ оролдоно. Ажалайшье бүтээсэ дээшэлээ. Механизатор бүхэн халаанайнгаа даабарие 130—140 процент дүүргэжэ, хүйдэ тракторaap ажалладаг механизаторнуудай газар хахалалгаар, үрэһэ тарилгаар мэргэжэнэ, харин «МТЗ-50» трактор жолоодогшод — Д. Лопсонов, К. Зверев гэгшэд минеральна үтэгжүүлгэ таряаланда оруулха шадабаритай болоно.

Сэхынь хэлэхэдэ, даажа абаһан газараймнай элдүүрилгэ һайн. Шэниисын таригдаһан 470 гектарай тус бүридэ 2 центнер холимол үтэгжүүлгэ (фосфор, аммиагай селитрэ, калий), мүн иимэ үтэгжүүлгэ 283 гектар обёосой, 150 гектар горохой тарилгада хэрэглэгдээ. Иимэ ушарта бүхы тарилгынгаа гектар бүриһөө 14—15 центнер орооһо ургуулжа абаха бээзбди гэжэ һанагдана.

Мүн манай ажахын Хужарай отделениин үнинэй тракторист, коммунист Карл Иванович Метановай хүтэлбэри доро иимэ звено эмхидхэгдээ. Тэдээндэ 800 гаран гектар тарялан, 5—6 трактор, 4 комбайн даалгагдаа. Эдэнэр баһал таряанайнгаа гектар бүриһөө 13 центнер орооһо хуряажа абаха уялгатай. Хоёр звеномнай хоорондоо мүрысэнэ.

И. КОТОВЩИКОВ,
Түнхэнэй совхозой Шэмхын отделениин звеное даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Отделениие эрхилэгшэ **А. Н. Зверев** механизаторнуудтай хөөрэлдэжэ байна. 2. Түнхэнэй совхозой Шэмхын отделениин механизаторнууд газараа хахалжа байна.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

1975 ИЮНИИН 15

Соведүүдэй һунгалга

ДЭБЖЭЛТЫН ОРШОН БАЙДАЛДА

РСФСР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгуулиин Забайкальска 804-дэхи округтоородог Баунтын, Яруунын, Хориин, Хэжэнгын болон Загарайн аймагуудай һунгагшадай 400 шахуу түлөөлэгшэд һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөндэ Хори тосхондо сугларба.

Аймагай түбэй соёлой байшан дотор болоһон энэ зүблөөе окружной комиссиин секретарь, КПСС-эй Хориин райкомой секретарь Д. Д. Дагбаев нээбэ.

Ципиканай прискын управлениин драгын начальник В. М. Карецкий эхи түрүүлэн үгэ абана. Соведүүдэй энэ һунгалтын түүхэтэ жэлдэ болохо байһан тухай, юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэб болон социалис уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө ехэ тэмсэлэй улам хүгжэжэ байһан тухай тэрэ тогтоо. Манай коллективэй гэшүүд РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Россиин Федерациин автомобильна транспортын министр **Евгений Георгиевич Трубицынине** нэгэн дуугаар дэбжүүлһэн байгаа гэжэ мэдүүлээ. Тингэхэ зуураа кандидадайнгаа ажалай намтарые зүблөөндэ хабаадагшадта хөөрэжэ үгөө. Тиигээд энэ манай дурадхалые бүгэдөөрөө дэмжэжэ, партиин үнэн сэхэ хүбүүн, гүрэнэй ехэ ажал ябуулагшадай нэгэн Евгений Георгиевич Трубицынай түлөө нэгэн һаналтайгаар дуугаа үгэхыень уряалба.

— Дүрбэн жэлэй саада тээ манай округой һунгагшад Евгений Георгиевич Трубицынние РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгаа һэн. Манай түлөөлһэн депутат этигэл найдабариемнай үнэн сэхээр, эрхим һайнаар бэелүүлээ. Тиимэһээ нүхэр Трубицынние депутадаар дахин һунгахын тула кандидадаар дэбжүүлээбди. Манай найдабарие урданайхи шэнгеэр харюулха байха, — гэжэ Яруунын аймагай Нарһатын совхозой парткомой секретарь П. Г. Виноградов энэ зүблөөн дээрэ мэдүүлээ.

Удаань КПСС-эй Хориин райкомой секретарь И. В. Фрыгин, Хориин аймагай Үдын совхозой хонишон, Социалис Ажалай Герой Н. Л. Тогмитова, Загарайн аймагай Онохойн модоной комбинадай парткомой секретарь Маслов, Хэжэнгын совхозой луговод Б. Ц. Намдаков, Баунтын аймагай Багдаринай геологическа экспедициин профсоюзай разведкомой түрүүлэгшэ Е. Н. Ганин, Загарайн аймагай Элхиин авто-заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн В. Г. Чустякова, Хэжэнгын аймагай «Первомайский» совхозой парткомой секретарь Т. Е. Быков, Хориин аймагай больницын врач В. Д. Цыренжапова гэгшэд зүблөөн дээрэ үгэ хэлэжэ, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадай түлөө үгэеэ нэгэ хүн мэтэ үгэхэ байһанаа элирхэйлээ.

Округой бүхы һунгагшадта хандаһан бэшэг зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн дуугаар батлан абаа.

Удаань этигэмжэтэ нюурнууд баталагдаһан байна.

Зүблөөнэй һүүлээр окружной комиссиин заседани болоно, РСФСР-эй Верховно Соведтэ Забайкальска 804-дэхи һунгуулиин округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар Евгений Георгиевич Трубицынние бүридхэлдэ абаад, зүбшөөлөө үгэхыень гуйһан шиидхэбэри абаа.

П. ЦЫДЫПОВА,
«Шэнэ Үдэ» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

...СР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...В. ПАВЛОВАЕ «ТҮЙМЭРЭИ ҮЕДЭ ШЭН ГАБЬЯА ГАРГАҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

...үймэрэй үедэ үхибүү абархадаа эрэлхэг зориг, шэн ...ва гаргаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй «Сельхоз...никын» Бэшүүрэй аймагтахи нэгэдэлэй хүдэлмэрилэг... Февронья Васильевна **Павловае** «Түймэрэй үедэ шэн ...ва гаргаһанай түлөө» медаляар СССР-эй Верховно ...дэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь Х. НЕШКОВ.

...осква, 1975 оной майн 15.

...С. ДЖЕЛЛУДТАЙ А. Н. КОСЫГИНАЙ ...ҺЭН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭЭ

...ИПОЛИ. (ТАСС). ...эй ЦК-гай Политбю...гэшүүн, СССР-эй Ми...нүүдэй Соведэй Түрүү... А. Н. Косыгинай, ... Араб Республикын ...люционно командова... Соведэй гэшүүн, Пре...Министр Абдель Салам ...удай хоорондын хөө...нүүд майн 15-да дүү...

...т-Ливиин харилсаанай ...лнууд, тэрэшэлэн ...оронние һонирхуулдаг уласхоорондын асуудалнууд хани ёһоной оршон байдалда хаража үзэгдэбэ.

ТРИПОЛИ. (ТАСС). Экономическа ба техническэ харилсаа холбооной асуудалнуудаар СССР-эй правительствын, ЛАР-ай правительствын хоорондын протоколдо, СССР-эй ба ЛАР-ай соёлой харилсаа холбоон тухай хэлсээндэ гар табигдаа.

ГКЭС-эй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, коммуникациин министр Таха Шериф Бен-Амер гэгшэд дурсагдаһан протоколдо, тэрэшэлэн гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Л. Ф. Ильичев, гэгээрэлэй министрэй орлогшо Абделькадер аль-Атраш гэгшэд тус хэлсээндэ гар табяа.

Совет-ливиин декументнүүдтэ гар табилгын үедэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, ЛАР-ай Премьер-Министр Абдель Салам Джеллуд байлсаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай хүндэлэлдэ Революционно командованиин Соведэй, Ливиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй генеральна штабай начальник Абу Бакр Юнес Джаберэй нэрэһээ тусхай сайлалга эмхидхэгдээ.

Сайлалгада ЛАР-ай Премьер-Министр А. С. Джеллуд, Ливиин гүрэнэй ажал ябуулагшад, Палестиние сүлөөлхэ эмхиин гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Я. Арафат, тэрэшэлэн ЛАР-та байдаг дипломатическа түлөөлэлгэгэ эмхинүүдэй толгойлогшонор хабаадаба.

Сайлалга хани ёһоной оршон байдалда үнгэрөө.

...Н. КОСЫГИН ТУНИСТА ЕРЭБЭ

...НИС. (ТАСС-ай тусхай ...) КПСС-эй ЦК-гай ...бюрогой гэшүүн, ...эй Министрнүүдэй Со... Түрүүлэгшэ А. Н. Ко... Тунисай Республикын ...дент Хабиб Бургибын ...ар майн 15-да алба... хэрэгээр эндэ ерээ. ...лхадань үдэшэжэ ябаһан тушаалтад эндэ ерэлсэбэ.

СССР-эй ба Тунисай гүрэнэй тугуудай хиидхэгдэһэн аэродром дээрэ Тунисай Президент Х. Бургиба, Премьер-Министр Хеди Нуира, Тунисай правительствын ба Социалис дустуровска партиин политбюрогой гэшүүд, бусад тушаалтад, олониитын түлөөлэгшэд А. Н. Косыгинние угтаа. СССР-һээ Тунисата байдаг элшэн сайд Б. Л. Колоколов угталсаба.

Аэродром дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаад, СССР-эй ба Тунисай гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

ҺУНГАЛТАДА БЭЛЭДХЭЛ—ЗҮБЛЭХЭ ЗҮЙЛДЭ

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ЗАСЕДАНИҺАА

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани байгша оной майн 15-да болошо, РСФСР-эй Верховно Соведэй, автономито республиканuудай Верховно Соведүүдэй, нютагуудтахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй һунгалтада бэлэдхэлэй ябаса тухай асуудалые хаража үзөө. Татарай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ С. Г. Батыев, Красноярска хизаарай, Ярославска областиин ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр Н. Ф. Татарчук, В. Ф. Торопов, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Соведүүдэй хүдэлмэриин асуудалнуудые эрхилдэг таһагые даагша А. Е. Епанешников энэ асуудалаар элидхэлнүүдые хэбэ.

Татарай АССР-тэ, Красноярска хизаарта, Ярославска областьдо һунгуулиин кампани, Россиин Федерациин бүхы бусад автономито республиканuудта, хизаарнуудта, областьнуудта адли совет хүнүүдэй политическэ ба ажалай үндэр эдэбхиин оршон байдалда үнгэржэ байна гээд заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

Һунгалтада бэлэдхэлэй эмхидхэлэй-техническэ бүхы ябуулгые саг соонь, наринаар дүүргэлгэдэ, һунгагшадай списогүүдые табижа шалгалгада, һунгуулиин бюллетеньнүүдые ба бусад документацинуудые бэлдэжэ, газар газартань абаашалгада, дуугаа үгэлгын байшангуудые түхеэрэлгэдэ, һунгуулиин участково комиссинуудые хэлхээ холбооной хэрэгсэлнүүдээр, транспортаар хангалгада, илангаяа холын ба таһархай районуудта байһан, замда ябаһан, амаржа байһан хүнүүдэй дуугаа үгэхэ эрхэ байдал байгуулха гэжэ хэлэгдээ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани дээрэ бусад асуудалнууд хаража үзэгдөө.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов заседание хүтэлбэ. (ТАСС).

Д. И. МЕНДЕЛЕЕВЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ АЛТАН МЕДАЛЯАР ШАГНАГДАВА

СССР-эй Наукануудай академиин президиум Д. И. Менделеевэй нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна химиин бүлгэмэй президиум Д. И. Менделеевэй нэрэмжэтэ 1975 оной алтан медалие майн 15-да СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. И. Гольданскада олгобо.

Бага температурада ушардаг химиин шэнэ үзэгдэлнүүдые шэнжэлхэ ба хэрэглэхэ зорилгодо зохёолнуудаа зорюулһан эрдэмтэдэ энэ хүндэтэ шагнал олгогдоһон байна.

Эрдэмтын шэнжэлгэнүүд теоретическэ ба бодото хэрэгэй талаар ехэ удха шанартай юм. Тэдэнэй үндэһөөр, арадай ажахыда шухала химическэ продуктнуудые — фреонуудые үйлэдбэрилхэ онол арга зохёогдонхой.

(ТАСС).

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ hуралсал

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ХЭШЭЭЛНҮҮД ЮУ ХАРУУЛААБ?

Зэдын аймагай колхоз, совхозуудай, предприятинуудай болон эмхи зургаануудай парторганизацинуудай дэргэдэ хүдэлhэн партийна hуралсалай бүхы шатада түгэсхэлэй хэшээлнүүд боложо үнгэрбэ.

Үнгэрhэн hуралсалай жэлдэ партийна hуралсалай hургуулинууд ба семинарнууд хэшээлнүүдые идейно-теоретическэ талаhаань удхатай түгэлдэр болгохын тула аймагай партийна организаци нилээд оролдолго гараа. Түбхын түрүүндэ бэлэдхэл hайнтай пропагандистнарые олохо шухала байгаа. Партиин райкомой пропаганда ба агитациин таhаг партийна эхин организацинуудай, парткомуудай секретарьнартай хамта энэ асуудал шиидхэhэн байна. Партийна эхин организацинууд хадаа коммунистнуудай hуралсалые эмхидхэхэ бүхы ажалаймнай шухала хубиин нэгэн мүн гэжэ тоолодог юм.

Коммунистнуудай политическэ эрдэм мэдэрэлые дээшэлүүлхын тула оролдолго гаргаhан газарта тэдэнэй ажалай эдэбхи үүсхэл дээшэлдэг, арад зонойнгоо дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг, тиигэжэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга олгодог. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна комитет (секретаринь нүхэр Филиппов И. М.) партийна hуралсалай асуудалые гол анхаралдаа байлгадаг. Дээдэ эрдэмтэй, дүй дүршэлтэй колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй дундаhаа шэлэжэ, пропагандистаар табидаг байна. Колхозой ахамад агроном В. Б. Бужинаев, ахамад ветврач Б. Г. Доргиев, Баянай найман жэлэй hургуулиин директор В. А. Иванова гэгшэд хэдэн жэлэй туршада пропагандистаар хүдэлнэ. Коммунистнуудай политическэ ба экономическа hуралсал тухай асуудалнуудые партийна эхин организацинуудай сутлаанууд дээрэ, парткомой, бюрогой заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг байна. Тиигэжэ партиин гэшүүдэй хэшээлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ эрилтэ шангаар табидаг байна. Тиимэhээ коммунистнуудай экономическа болон политическэ эрдэм жэл бүри дээшэлнэ, ниитынгээ ажал хүдэлмэри дээрэ ударидахы үүргэеэ дүүргэхэдэнь нүлөөлнэ. Энэ колхоз табан жэлэйнгээ шиидхэхы дүрбэдэхи жэлэй дүнгүүдээр гүрэндэ хүдөө ажахын эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаха түсэбөө бултыень бэелүүлжэ, 1975 оной 1-дэхи кварталда мяха худалдаха түсэбөө 144, hү 119 процентээр дүүргээ. Коммунистнууд ажахын hалбари бүхэндэ түрүү үүргэеэ дүүргэнэ.

Коммунист А. Г. Юговагай хүтэлбэрилдэг Булагай hаалиин гүүртын хүдэлмэрилэгшэд үбэлэй hарануудта hү ехээр hаахын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл республика доторoo түрүүлэн гаргаа hэн. Хэлэhэн үгэдөө хүрэхын тулада эдэнэр эршэтэйгээр хүдэлнэ. Мүнеешье Булагай hаалишад аймаг доторoo мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Мүн Социалис Ажалай Герой Е. П. Бутаковой даадаг Бага-Наринай тракторна таряан ажалай бригада жэл бүри үндэр ургаса абадаг юм. Олон хонишод Д. Б. Семенов болон бусад зуун эхэ хонин бүриhөө 100-hаа дээшэ хурьга абадаг болонхой. Энэ жэл хонишод-зуутанай тоо 5 хүнөөр олошорhон байна.

Борьёогой совхозой 1-дэхи отделениин партийна эхин организациин коммунистнууд хүдөө ажахын үйлэдбэриин экономико ба тэрэниие хүтэлбэрилгын үндэhэ hуури шудалдаг юм. Эндэ совхозой ахамад зоотехник В. И. Шантаханов пропагандистаар томилогдонхой. hаалишад, хонишод, механизаторнууд хамта 16 хүн hуралсаа. Нүхэр Шантаханов теориин асуудалнуудые бодото байдалтай холбуулан харуулжа, темээ хүсэд ойлгосотой, ухаан бодолдо хадуугдахаар хөөрэхэ гэжэ оролдодог, нимэ зорилгоёо түйладаг. Энэнь тиимэ бэлэхэнээр бүтэшэдэг бэшэ даа, ехэ бэлэдхэл хэдэг юм. Тиимэл хадань hурагшадынь түгэсхэлэй хэшээлдэ hайн дүн харуулаа.

Политическэ hургуулинуудта, семинарнуудта, кружогуудта hуралсажа олоhон эрдэм мэдэрэл хадаа хүн зоной эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлнэ, социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэжэ, тэрээндэ хүн зониие эдэбхитэйгээр хабаадуулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ниитын ажалда олониитые хабаадуулха хэрэгтэ нүлөөлнэ.

Научна коммунизмын үндэhэн суртал шудалдаг аймагай хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй hургуулиин пропагандист А. Д. Ринчино шагнагшадайнгаа урда хүндэтэй, саг үргэлжэ хүлеэгдэдэг юм. Ушарынь хадаа хэшээлнүүдээ hонирхолтойгоор, үндэр хэмжээндэ үнгэргэжэ, хүн зоной сэдьхэл баясуулдаг байна. А. Ринчино хэшээл бүхэнөө ажабайдалтай, үдэр бүриингөө ажал хүдэлмэриин, ажаhуудалай асуудалнуудтай нягтаар холбодог, элдэб жэшээ баримтануудые харуулан ойлгуулдаг юм. Хэшээл бүхэнэй темэдэ марксизм-ленинизмын классигуудай, парти, правительствын шугамай бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байhан тухай баримтанууд харуулагдана. Олониитын хэрэгтэ хүн бүхэнэй хубита ямар үүргэтэйб гэhэн баримтаhаа ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, социалис ниитын зөөридэ наринаар, ээзэн ёhoор хандаха, ехэшье багашье юумэ гамнаха, гүрэнэй ба ажалай журам шангадхаха гэхэ мэтын гол асуудалнуудые үе сагай эрилтэнүүдтэй зохилдуулан шиидхэхэ ёhотойбди гэжэ шагнагшадтаа ойлгуулдаг байна. Энэ эмхи зургаанай ажал хүдэлмэришье урагшатай, бүтээсэтэй байдагынь гайхахаар бэшэ ааб даа. Хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив үнгэрhэн жэлэй дүнгүүдээр КПСС-эй райком болон аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаад, энэ жэлэй түрүүшын кварталда республикын хэлхеэ холбооной управлениин, хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэhэн байна. Политическэ hуралсал, хүмүүжүүлгын аша үрэ эндэhээ харагдана гээшэ.

Партийна пропагандада шадабари ехэтэй болоhон эдэбхитэд жэлhээ жэл бүри олошоржол байна. Тэдэнэй тоодо научна коммунизмын үндэhэн суртал шудалдаг hургуулинуудые хүтэлбэрилдэг Г. С. Одоев — Белоозерско сомсоведэй түрүүлэгшэ, В. А. Минтасов — «Октябрьский» совхозой ахамад зоотехник, А. И. Ткаченко — аймагай больницын врач, политическэ эхин hургуулинуудай пропагандистнар Г. Д. Шарипова — аймагай арадай судья, П. В. Агафонов — аймагай газар уhалууриин системын начальник, теоретическэ семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэд В. Д. Дамбинимаев — Дээдэ-Үшөөтэйн дунда hургуулиин директор, Ц. Д. Мансарунов — Зэдын дунда hургуулиин директор болон бусад олон оролсоно.

Аймагай партийна hургуулида 7 хэшээл үнгэргэгдэжэ, партиин экономическа политика, научна коммунизм болон уласхоорондын асуудалнуудаар шухала темэнүүдые гараа. Семинарай гурбан хэшээл (хөөрэлдөөн) болоо. Нимэ хэшээлнүүдтэ «КПСС-эй XXIV съезд хүдөөдэхи ниитын харилсаануудые саашадань хүгжөөхэ тухай», «КПСС-эй XXIV съезд социалис обществын хүгжэлтэ тухай» гэхэ мэтын үе сагай гүнзэгы удхатай асуудалнууд хэлсэгдээ.

Аймагай hургуулида hурагшад оролдосотойгоор hураа гэжэ тэмдэглэлтэй. Шалгалтын болоходо колхозуудай түрүүлэгшэнэр В. Н. Шабанов, С. Г. Чойдонов, Борьёогой совхозой директор Б. П. Хомутов, сэрэгэй комиссар И. Я. Кулеев, парткомуудай секретарьнар И. М. Филиппов, Ж. Ц. Ванкеев, С. Ц. Гомбожапов, Б. О. Батуев болон бусад үзэhэн темэнүүдээ гүнзэгыгөөр мэдэхэ байhанаа харуулаа.

Эдэ баримтануудай хажуугаар политическэ hуралсалда нилээд дутагдалнууд үзэгдөө. Жэшээнь, Торнин шубуунай фабрикадахи политическэ эхин hургуулида экономикын үндэhэ hуури үзэхэ түсэбөө дүүргээгүй. Фабрикын директор Ю. С. Айсуев өөрөө пропагандист байhан аад, нимэ байдал тохёолдуулаа. Парторганизациин секретарь байhан Д-С. Д. Бубеев шэхэ дүлии ябаа.

Борьёогой совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй hуралсаха теоретическэ семинарай пропагандист Д. Б. Цыренов, парткомой секретарь Ж. Ц. Ванкеев гэгшэдэй гэмээр хэшээлнүүдэй таhалдаха ушар тохёолдодог байгаа. Шагнагшадшье ерэдэггүй hэн. Энээниие хаража байhан партийна комитет мүн лэ хэмжээ абаагүй гэжэ хэлэлтэй.

Коммунистнуудай hуралсалые эмхидхэхэ, тэрэнэй хэшээлнүүдые удха hайнтай болгохо хэрэгтэ ёhо тэдыгээр, харюусалгагүйгөөр хандаhанhаа нимэ дутагдалнууд ушарна гээшэ. Эдэ бүгэдэ ба бусад дутагдалнууд hуралсалай хэмжээе доошолуулдаг, нүлөө багатай болодог гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Аймагай партийна организаци hуралсалай энэ жэлэй туршада үзэгдэhэн дутагдалнуудаа зайсуулан, hуралсалай шэнэ жэлдэ hайнаар бэлдэхэ хэмжээнүүдые абажа байна.

Ц-Д. ДОРЖИЕВ,
партиин Зэдын райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

Табан жэлэй түрүүшүүл

СУУТА ХОНИШОН

Үнгэрэгшэ жэлэй намарай тэн багта hэн. Тиихэдэ «Знамя Ленина» колхозой түрүү хонишодой нэгэн Бадмажап Будаевич Манибадаровтай ушараад, ажал хэрэгээрнь hонирхоо hэм. Түбшэн даруу зантай, олон үгэгүй энэ хүн урдаhаам хаража мэхэтэйхэнээр энеэбхилээд, иигэжэ харюусаа бэлэй: «Ажал ябажал байна даа. Юрэдөө үбэл, түл абалгын үедэ хөөрэлдөө hаамнай зүбтэй байха hэн. 100-hаа зууе абахадамнай ерээрэй даа».

Хонишоной эдэ үгэнүүдые hанаан бодолдоо батаар хадуужа абаа бэлэйб. Саг ошоhoop, шэнэ жэл гаража, хонишодой ажалай халуун хаha — түл абалга ерээ. Энэл үедэ Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхоз ошоогдоо.

Бадмажап Будаевичай отара колхозой түбhөө урагшаа 5 километрэй зайда байрладаг юм. Эндэ дүрбэн хүн ажалладаг. Тэдэнь Бадмажап Будаевичай нүхэр Бальжима Сангаева, hамажап Цыренжапова, Содном Батуев гэгшэд болоно. Бригадын гэшүүд тухай хэлэхэ болоо hаа, С. Батуевhаа бэшэнь дүршэл шадабари ехэтэй хонишод юм. Тэдэнэр мал ажалда үни удаан саг соо хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болонхой. Харин Содном Батуев hаяхан лэ хонишоной мэргэжэл шудалжа байна. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ Хушуун-Үзүүрэй дунда hургуули дүүргээд, тус бригадада хүдэлхэеэ ерээ. Хонишодой бууса хүрэжэ, ахалагша хонишон Б. Б. Манибадаровтай уулзажа, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдэгдөө.

Энэ нүхэр хонин ажал дээрэ удаахан саг соо хүдэлнэ. Урда тээнь сэрэгэй албан. Япон империалистнуудые дараха дайнда хабаадалсаа. Түрэл нютагаа бусаад, тракторна отрядта хүдэлжэ туршаа. Моришоншье болоод ябаа. hүүлээрнь барилгашадай бригадада ороод, хүдэлжэ байтарнь 1958 оной намар тэдэниие бултыень колхозой правлени дуудаа бэлэй. Ороходонь колхозой хүтэлбэрилэгшэд булта суглараад байба. Түрүүлэгшэ Цырен-Дондок Семёнович Семёнов барилгашадые hуулгаад, иигэжэ хандаhан юм:

— Зай, хүбүүд, колхознай хони үсхэбэрилхэ шэглэлтэй болобо. Тиимэhээ хонишод хэрэгтэй болохонь. Таанадые хонишод боложо шадаха гэжэ hананабди. Энээн тухай юун гэжэ hананат?

Барилгашад түрүүлэгшын дурадхалые зүбшөөгөө. Тиигэжэ тэрэ намартаа 5-дахи бригадын барилгашад Даша Сангаев, Даша-Бальжир Дашиев, Будажап Дашиев, Бадмажап Манибадаров гэгшэд хонишод болоhон намтартай. Эдэ хүнүүд мүнөө болотор хонин ажал дээрэ хүдэлhөөр. Хонин ажалда түрүүшынхеэ орожо, шэнэ ажалай нюусануудые захаа үзүүрhээнь шудалжа эхилээ. Он жэлэй ябасаар дүршэл шадабаришье ерэжэ, яhала hайн дүнгүүд туйлагдажа эхилбэ.

Наймадахи табан жэлдэ хонишон Б. Б. Манибадаров колхоз, аймаг соогоо габшагай ажалаараа суурхаа бэлэй. Хэдэн жэлдэ 100 эхэ хонин бүриhөө 100, 100 гаран хурьга абажа түлжүүлээд, эрхим амжалта туйлаа. Тиигэжэ эдэ амжалтануудайнгаа түлөө түрүүшынхеэ Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртэбэ. Юhэдэхи табан жэлдэ ахалагша хонишон Бадмажап Будаевичай бригада муу бэшэ дүнгүүдтэй ябана. Тэдэнэр 1974 ондо Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, 100 хонин бүриhөө 97 хурьга гарзагүй түлжүүлээд, хонин бүриhөө 3,8 килограмм ноoho хайшалаа. Энэ дүнгүүдэй түлөө Бадмажап Будаевичта Ажалай алдар солын III шатын орден барюулагдаа.

Ахалагша хонишон арга боломжоёо, хүсэ шадалаа элирүүлжэ тодорхойлоод, энэ жэлдэ 100 хонин бүриhөө 100 хурьга абажа түлжүүлхэ, хонин бүриhөө 4 килограмм ноoho хайшалха, хурьган бүхэнэй шэгнүүр эхэhээнь таhалха болотор 21 килограммда хүргэхэ гэhэн социалис уялга абаhан юм. Мүнөө энэ уялгань урагшатайгаар бэелүүлэгдэжэ байнхай. Бригадын гэшүүд 100 эхэ хонин бүриhөө 103 хурьга абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна.

Залуу хонишон Содном Батуеван ажал тэмдэглэмээр. «Хүн болохо багаhаа» гэдэгтэл энэ хүбүүн ехэ ажалша бэрхэ, hонор. Ажал хэхэдээ нюдэ бүрүүлээд орхидоггүй, дүүргэжэл hаладаг нэтэрүү зантай. Тиимэhээ колхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ хүбүүе колхозой стипендиат болгожо, дээдэ hургуулида hургаха хүсэлэнтэй.

— Бидэнэр ахалагша хонишон Владимир Цыдыпов Цыбикмитовэй бригадатай мүрысэнэбди, — гэжэ Бадмажап Будаевич хөөрэнэ. — Энэ хүмнай зуутан-солотон юм. hаянай мэдээгээр тэдэнэр 100 эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаад байна. Теэд мүнөө дээрээ бидэнэр түрүүлжэ ябанабди.

Бригадын гэшүүдэй ажал хүдэлмэри түлбэриингөө талаар hайнаар харюулагдана. Тэдэнэр 1974 ондо колхоз соогоо эгээл ехэ нэмэлтэ түлбэри абаа. Энэ бригадын гэшүүд нёдондо ноoho хайшалха, хурьгадай шэгнүүр нэмээхэ даабарияа үлүүлэн дүүргэhэнэйнгээ түлөө 2135 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа. «Ажалша хүнэй амбаар дүүрэн» гэhэн урданай үгэ энээнhээ удхатай.

Д. ГАРМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мухар-Шэбэрэй аймагай суута хонишон Б. Б. Манибадаров. Б. ЖАМБАЛОВАЙ фото.

МЕХАНИЗАТОР, ЭДЭБХИТЭ[illegible]

Хоёр жэлэй саада тээ hэн. Сенаж яажа дарахаб гэhэн асуудалаар хүршэ ажахынуудай механизаторнуудай зүблөөн-семинар Санагын совхоздо болоhон байгаа. Тэрэнэй хүдэлмэридэ хэдэн арбаад механизатор, ажахынуудай ба аймагай Советэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин хүдэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд хабаадаа. Гадна механизатор бүхэн өөрынгөө трактортай ерэhэн байгаа. Тэрэ семинар-зүблөөндэ хабаадагшад Далахайн совхозой залуу механизатор Николай Ендоновой шударгы hайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахыень хаража, тэрэниие магтаа, hайшаагаа hэн.

— Харагты даа, тэрээхэн залуу хүбүүнэй трактораа яажа жолоодохые. Эрэ хүн иигэжэл хүдэлхэ ёhотой юм. hайнаар хаража, ойлгожо абагты, — гээд зарим мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд тиигэхэдээ хэлэhэншье байжа болоо.

Николай Ендонов наhаараа залуушье hаа, трактор жолоодожо эхилhээр арба гаран жэл болобо. Николай техническэ мэргэжэл олгохо тусхай училищи дүүргээгүй, харин ажахыдаа эмхидхэгдэhэн курсада hуража гараhан юм. Хара багаhаа техникэдэ дуратай байhан дээрэhээ hуралсалдаа бүхы hаналаа табижа, ерээдүйнгөө мэргэжэл hайнаар шудалхые хүсэдэг байгаа. «Ябаhан хүн яhа зууха» гэhэн урданай сэсэ мэргэн үгэ баримталhанда адли Николай үсэд нэтэрүүгээр hуража, трактористын мэргэжэлтэй болоо бэлэй.

Тэрэ гэhээр арба гаран жэл болошобо. Энэ үе соо Николай Ендонов түрэл совхоздоо механизатораар хүдэлнэ. Түрүүшээр шэнэ тракторай хүртөөгүйнь ойлгосотой. Теэд зоримгой залуу хүбүүн хуушан машинаяа хэрэгтэй сагтань заhабарилаад, ажаллажал байгаа. Дүршэлшье бии болобо. Энэ үе соо элдэб янзын ажал хэхэ саг байгаа. Ямаршье ажалда — үбhэ, зелёнко хуряалгадашье, силос ба сенаж даралгадашье, үбhэ болон барилгын модо зөөлгэдэшье — механизатор Николай Ендонов эрхим бүтээсэтэй ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг. Совхоздонь ямар түхэлэй трактор бииб, алиндааншье hуугаад, адли тэгшээр ажаллажа шадаха. Даажа абаhан тракторaa саг соонь тоhодоод, техническэ харууhа хээд, жэншэдгүй хүдэлхэ. Тэрэнэй хүдэлдэг трактор жэлэй ямаршье сагта ажалда гарахаар бэлэн байдаг.

— Николай Ендонов ажалша бэрхэ механизатор болонхой. Хүдэлмэридөө хар[illegible] гатайгаар хандадаг, hайн [illegible] нартайгаар бүтээхые [illegible] ябадаг юм, — гээд [illegible] нэгэдэхи отделениин [illegible] бэрилэгшэд, хүдэлмэри[illegible] рэлдэдэг заншалтай.

Гансал өөрынгөө ажа[illegible] раад ябадаг хүнүүд [illegible] дадаг. Николай Ендонов [illegible] бэшэ. Тэрэ ниитын хүдэ[illegible] дэ эдэбхитэйгээр хабаа[illegible] юм. Утаата-Далахайн [illegible] Советэй депутадаар, [illegible] арадай хиналтын бүлэг[illegible] шүүнээр hунгагданхай. [illegible] ша бэрхэ залуу механи[illegible] коммунис ажалай удар[illegible] нэрэ солодо хүртөө. [illegible] нинэй түрэhөөр 100 [illegible] ойн баярай медаляар [illegible] даа.

Механизатор Николай [illegible] новой Советскэ Союзай [illegible] мунис партиин зэргэдэ [illegible] ха бодолтой ябаhан [illegible] партийна организаци[illegible] дүүлгэ оруулхадань [illegible] коммунистнууд нэгэн [illegible] hайшааhан байгаа. [illegible] даа, залуу механизатор [illegible] лай Лубсанович Ен[illegible] ажалай намтар.

Б. ВАНЧИК[illegible]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Л. [illegible] нов «булад хүлэгэйнгөө [illegible] гэдэ.

Д. БАЛДАНОВ[illegible] фото.

Захаамнай аймаг.

Совет орон: ШЭНЭ hОНИН

СУРХАНАЙ ТОРГОН УТАhАН

ТАШКЕНТ. (ТАСС-ай корреспондентнүүд Е. Беличанская, Г. Кирхаджи). Узбекистанда торгоной утаhа суглуулжа эхилбэ. Сурханголой ажахынууд үнэтэ зүйл нёдондо жэлэйхиhээ долоон хоногоор урид тушаажа захалаа.

Бухарска областиин колхоз, совхозууд торгоной утаhа түрүүлэн тушаажа байна.

ЗУУДАХИ БҮХЭНИИНЬ — ТҮСЭБhӨӨ ГАДУУР

ТЮМЕНЬ. (ТАСС-ай корр. П. Рябов). Баруун Сибириин нефтьшэд жэлэй эхинhээ хойшо 50 миллион тонно шэнгэн түлишэ бүлэн гаргаба. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, Главтюменьнефтегазай управлениин олон мянган хүнтэй коллектив графигhаа түрүүлэн ажаллана: зуудахи тонно бүхэниинь түсэбhөө гадуур бүлэгдэн гаргагдана.

ТУРБИНА ХАБСАРГАГДАЖА ЭХИЛБЭ

МАРА. (ТУРКМЕНИИН ССР). (ТАСС-ай корр. Я. Усманов). Баригдажа байгаа Марын ГРЭС-эй гурбадахи турбоагрегат хабсаргагдажа эхилбэ. 200 мянган киловатт хүсэтэй энэ энергоблогые жэлэй hүүл багта ашаглалгада оруулха уялга барилгашад абанхай. Тиин энэ уялгаяа дахин хаража үзөөд, болзорhоо хоёр hараар урид — сентябрь соо ашаглалгада оруулхаар шиидхэбэ.

Республика доторхи уураалаар хүдэлдэг эгээн ехэ электростанцида нимэ зургаан агрегат тодхогдон табигдахаар хараалагдана. Эдэнэй хоёрынь Туркмениин хото городуудые, hууриин тосхонуудые, мүн хүршэ Узбекистанай районуудые электрын элшэ хүсөөр хангана.

ГУТАЛ ОЛООР ОЕГДОНО

ХМЕЛЬНИЦКИЙ. (ТАСС-ай корр. С. Шумахер). Хүбүүдэй гутал оёхо үндэр бүтээсэтэй поточно шэнэ линии Хмельницкэ гуталай фабрикада хүдэлжэ захалба. Гутал оёгшодой ажалай бүтээсые хоёр дахин дээшэлүүлхэ, шанарыень нилээд hайжаруулха зорилго табинхай. Тэрэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар байгша ондо түсэбhөө [illegible] 200 мянган паар гут[illegible] дохо байна.

ХҮДЭЛМЭРИШЭД[illegible] ХАРИЛСАА ХОЛБООН

ХАРЬКОВ. (Т[illegible] корр. М. Хабинский). [illegible] дороhoo шулуу нүүр[illegible] хэ түсэбhөө гадуур [illegible] конвейер жэлэй [illegible] хойшо «Свет шахтё[illegible] водто бүтээгдэбэ. Эн[illegible] гат Донбасстахи Дими[illegible] нэрэмжэтэ шахтын Со[illegible] Ажалай Герой К. А. [illegible] риновэй бригадада [illegible] «тусхайлан» бүтээг[illegible] Энэ коллектив КП[illegible] XXV съездын хүнд[illegible] зорюулжа, сүүдхэд[illegible] ган тонно түлишэ [illegible] cooho гаргаха уялга [illegible] байна.

ХИМИЧЕСКЭ МАН[illegible] ТОМО КОМБИНА[illegible]

КАЛУШ (Ивано-Ф[illegible] ско область). (ТА[illegible] корр. Г. Подлесный). [illegible] лушска химико-мет[illegible] гическа комбинадай [illegible] үйлэдбэрилдэг бүлэг [illegible] га түрүүшын тонно [illegible] нилхлорид гаргаба.

Экономическа [illegible] туhалалсалгын Совед[illegible] шүүн оронуудай нэг[illegible] программын үндэhөөр [illegible] даhан энэ предприяти [illegible] масса ба синтетическ[illegible] гарган абахын тула [illegible] хэдэн арбаад мянган [illegible] үнэтэ шухаг түүхэй [illegible] лэдбэрилхэ байна.

КПСС-эй XXV съездые ажалай ехэ амжалтаар угтая

СЕВООБОРОТ ХЭРЭГЛЭhЭНЭЙ АША

Хэдэн жэлэй саада тээ манай совхоз жэл бүри нилээд ехэ газарта сэбэр паар хахалдагшье hаа, бүхы дээрээ ороoho таряа hанаhанда хүрэмэ элбэгээр абажа шадаагүй hэн.

Хэнэйшье мэдэhээр, таряанай газарые хабар эртэ хахалаад, зундаа хэдэ дахин элдүүрилжэ, хоёрдохёо hайнаар хахалаад, сэбэр паар болгоходо хойто жэлдэнь тэндэhээ таряанай яhала ехэ ургаса абтадаг ааб даа. Теэд тэрэ газар дээрэhээ паар болгогдоhон жэлдэнь юуншье абтанагүй ха юм. Тиимэhээ жэл бүри ехэ газараа паар болгожорхёод hууха баhал арга үгы. Таряа, малай тэжээл ехээр абаха хэрэгтэй.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, hүүлэй жэлнүүдтэ таряанай газарай хубаарилгые зарим тэды ондоо болгообди. Тиигэжэ сэбэр паарай орондо эзэлэгдэhэн паар хэрэглэдэг болообди. Жэшээнь, паар болгожо хахалха газарта тэрэ жэлдэнь хабар эртэ горох обёос хоёрые гү, али донник таряад, ургасыень намар эртэшэг хуряажа абаад, полииень түргэн хахалдагбди. Тэрэшэлэн тиимэ паар болохо газарта ороoho ургуулжа абахаар баhал горох таридагбди. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, тэрэ газар хооhон паар байхаяа болижо, харин ямар нэгэ ургамалаар эзэлэгдээд, нэмэлтэ таряа, силосэй ногоо үгэнэ ха юм. Хоёрдохёор, эзэлэгдэhэн паар дээрэhээ хойто жэлдэнь сэбэр паарайхиhааншье дутуугүй ургаса гарана.

Иигээд ерэхэдээ, бидэ энэ аргаар «хоёр шандага» барижа шадаhан болонобди.

Совхоздо hүүлэй жэлнүүдтэ табан политой эзэлэгдэhэн паартай севооборот хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь Еланска бригадада түрүүшын жэлдэ нэгэ полидо горох обёос хоёрые ургуулжа ерээд, хойто жэлдэнь тэндээ шэнэнисэ таридаг. Гурбадахи жэлдээ горох, дүрбэдэхи жэлдээ — шэнисэ, табадахидань — обёос ургуулдаг юм. Севооборотой ёhoор бүхы тарилгын 80 процентые ороoho таряан, ороohoто-бобово ургамал эзэлнэ. Саада тээхи 20 процентдэнь тэжээлэй ургамал таригдадаг. Ажахын бусадшье бригаданuудта баhал иимэрхүү севооборот хэрэглэгдэнэ.

Энээн дээрэhээ харахада, газарай үрэжэл hайжаруулха, ороoho таряанай, бусад ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ арга боломжо хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүд ажахы бүхэндэ бии. Нёдондо совхозой Закалтусай отделениинхид (эрхилэгшэнь И. А. Карпов) бүхы таряалангай гектар бүриhөө 16,5 центнер ургаса, Еланска отделени (эрхилэгшэнь С. А. Залуцкий) га бүхэнhөө 17 центнер таряа хуряагаа гэхэ гү, али совхозой дунда зэргын хэмжээнhээ гектарай 1,8—2 центнерээр дээшэ ургаса абаа.

Жэл бүри тогтууритай hайн ургаса абаhанай ашаар совхоз гүрэндэ таряа худалдаха дүрбэн жэлэй дүүргээ.

Ороoho таряанай, илангаяа ороohото-бобово ургамалай ехэ ургаса абахын тула таряанай газарай хурьhэнэй үрэжэл дээшэлүүлхэ бүхэли комплексно онол арганууд хэрэглэгдэнэ.

Нэн түрүүн эзэлэгдэhэн паар дээрэхи ургасые шадаал hаа түргэн хуряажа, газарые намар эртэ хахалха шухала. Юуб гэхэдэ, ороohото-бобово ургамалай ургаhан газарые намар эртэ хахалжархихада хурьhэниинь органическа бодос, илангаяа азодоор элбэг байдаг. Тиимэhээ жэл бүри 6500—7000 гектар намарай паар хахалнабди. Сасуулжа үзэхэдэ, урда жэлдэнь горох, обёосой холисые тарижа ургуулhан газарта хойто жэлдэнь гектарай 17,8 центнер шэнисын ургаса абтаа. Горохые холисогүйгөөр ургуулжа, ороoho абаhан газарhаа хойто жэлдэнь гектарай 18,7 центнер шэнисэ хуряагдаба. Харин урда жэлдэнь шэнисэ ургуулагдаhан газарта дахин шэнисэ тарихада гектарай 11,8 центнер ургаса гараа.

Горох тариhан газарта га бүхэнhөөнь 15 центнер ургаса абтаад байбал, хурьhэндэ гектарай 40 килограмм азот үлөөдэг байна. Манай совхоз жэл бүри 1000 гектарта горох ургуулхадаа, таряалан дээрээ жэл бүри 200 тонныи хэмжээнэй азотно үтэгжүүлгэ оруулhан болоно. Тиихэдээ энэмнай ямаршье гаргашагүйгөөр оруулагдаhан үтэгжүүлгэ бшуу.

Мүнөө хабартаа намарай паарые борнойлжо, шииг нойтыень хушаабди. Удаань тэндээ культиваци хэжэ, хурьhыень зөөлэрүүлээд, буртаг үбhыень сэбэрлээд, таряанай үрэhэ таринабди. Шэнисээ хэрээhэлүүлэн, нарин зуруудтайгаар таридагбди. Гектар бүхэндэ 6—6,5 миллион ороohон таригдана гэхэ гү, али гектарай 2,4—2,5 центнер хүртэхөөр үрэhэн хаягдана. Тарилгын hүүлээр дары хүндэ каток шэрэжэ, хурьhыень нягтаруулан даруулнабди. Олон жэлэй ажаглалта дээрэhээ харахада, үрэhэ тариhанай hүүлдэ газарай хурьhэ нягтаруулха хүдэлмэриие нэгэшье үдэрөөр хожомдуулаа hаа, гектарай 50 тонно шииг нойтон дэмы алдагдадаг байна.

Горох ургуулха агротехникэ тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй.

Манайда горох тарижа ургуулха, ургасыень түргэнөөр, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха талаар баян дүршэл, шадабаритай болоhон механизаторнууд олон. Жэшээнь, трактористнар Ф. П. Таракановский, С. Е. Бурлуковский, И. Я. Суворов, Н. А. Болдаков, П. И. Суранов гэгшэд газар хахалха, элдүүрилхэ, үрэhэ тариха, ургасын хойноhоо харууhалхадаа, эрхим үрэ дүн туйладаг. Мүн комбайнернууд А. П. Зорин, М. Я. Мордвин, А. Н. Пиев, Ю. А. Залуцкий, В. Е. Воробьев гэгшэд ургаса хуряалга дээрэ үндэр бүтээсэ туйладаг юм.

Бусад ороoho таряанда орходоо горох белогоор hурагүй элбэг, хүн, адууhа малдашье үлэ хоол болосотой юм. Жэшээнь, зохид саг соонь хурлаhан горохой hолоомондо 5-hаа 9 хүрэтэр процент белок байдаг гэхэ гү, али энэнь обёосой hолоомондо орходоо хоёр дахин шэмэтэй, малай тэжээл болохо талаар сабшалангай үбhэнhөөшье дутаагүй байна. Гадна, горохые ногоон зандань, hая сэсэглэжэ байхадань хуряажа, үбhэн болгохо, силос дарахада, тэрэ 13—19 процент белогтой байдаг. Силосынь нүхэн соогоо hайнаар эhэжэ, шэмэтэй тэжээл болодог юм.

Горох гол түлэб ямаршье хурьhэтэй (дан ехэ хужармагтай, уhа намаг газар бэшэл hаань), газарта ургадаг. Таряалангынь hайнаар элдүүрилжэ, буртаг үбhэгүй сэбэр байлгаха хэрэгтэй. Бидэ горох тариха газарые намартаа урдаа хутагатай плугаар 22—25 сантиметр гүнзэгыдэ хахалаад, хойноhoонь БДТ-2 түхэлэй дисктэй борной шэрэжэ, буразгадаень тэгшэлдэгбди. Удаань үшөө дахин борной хүндэлэн шэрэжэ, хүрьhэнэй дээгүүрхиие тэгшэлнэбди.

Тарихынгаа урда хабар газарыень 10—12 сантиметр гүнзэгыдэ элдүүрилээд, горохой үрэhые ТМТД хороор тонно үрэhэндэ 3 килограмм хэжэ хордодогбди. Мүн үрэhэнтэйнь хамта гектарай 0,5 центнер хоёрлогдоhон суперфосфат оруулхада, ургасань гектарай 4,1 центнерээр дээшэлдэг байна. Тарилгаа хэрээhэлүүлэн, зурууд хоорондонь 6—8 сантиметр зайтайгаар, га бүхэндэ 280—300 килограмм үрэhэнэй хүртэхөөр таринабди.

Олон жэлэй ажаглалта дээрэhээ харахада, манай эндэ горохые апрелиин hүүлшын арбан хоногто, майн эхеэр тарихада hайн ургаса үгэнэ. Эртэ, газарай шиигтэй байхада горохой ороohон hайса дэбтэжэ, түргэн ургадаг. Тиимэhээ нойто бага ородог нютагта горохые хабар эртэ тарихада hайн. Хоёрдохёор, эртэ таригдаhан горох хорхойдошье эдигдэдэггүй.

Бидэ мүнөө горохоо [illegible] римсаараа газарайнь [illegible] хүндэ катогоор нягтар[illegible] даруулаабди. Удаань [illegible] хой ургасын бул[illegible] адли дээгүүрнь борно[illegible] буртаг үбhыень сэбэр[illegible] ургамалай үндэhэндэ [illegible] нойтон, агаарай [illegible] hайн болгожо үгөөбди. [illegible] нойлходоо зуруудыень [illegible] дэлэн, hөөлжүүлэн [illegible] даа ябуулдагбди. [illegible] горохой ургасада [illegible] шумуулай бии болохо [illegible] метафос, карбофос хор[illegible] молёдоор, газар дэ[illegible] шье сасажа, тэдэниие [illegible] хэхэ хүдэлмэри ябуула[illegible]

Манай совхоз [illegible] ургасые жэл бүри а[illegible] хуряадаг.

Табан жэлэй түтэ[illegible] жэлдэ совхозой таря[illegible] гектар бүриhөө 17,2 це[illegible] ороoho, 100 центнер [illegible] таабха, 150 центнер [illegible] 100 центнер силосэй [illegible] малнуудые хуряажа, КП[illegible] эй XXV съездые [illegible] эрхим амжалтаар [illegible] зорилго табинхайбди.

И. АЛЕНИЧ[illegible]
Кабанскын аймаг[illegible] 'Байгалай совхоз[illegible] ахамад агроно[illegible]

1975 ЮНИИН 15

Советүүдэй һунгалта

ЭРХИМ ХҮБҮҮД, БАСАГАДАА ДЭБЖҮҮЛНЭ

Республикымнай хото городуудай, һуурин тосхонуудай промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдэй коллективүүдэй, колхоз, совхозуудай ажалшадай һунгалтын урда тээхи суглаанууд бата һаналаа нэгэдэлгын оршон байдалда боложо, нютагуудтахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй депутадта кандидадуудые бүгэдын дуугаар дэбжүүлжэ байна.

...АМИНАЙ АЙМАГ

...эхи предприятинуудта, ...үдта, эмхи зургаа... һунгалтын урда тээ... лаанууд боложо, аймагородской, сельскэ, со... ба ,поселково Сове... депутадта кандида... дэбжүүлхэ асуудал ...эжэ байна.

...рбойн совхозой эрхим ...адуулагшадай нэгэн, ...М-эй гэшүүн **Светлана ...вна Дашеева**, Зэдын ...ам-молибденэй ком... Холтосоной рудни...бойщигуудай бригадир. ...рнин революцинин ор... **Даша Цыденович Сам...** Санагын совхозой мал...ша **Антонида Ринчи... Тарбаева**, Зэдын воль...молибденэй комбина...анаржуулгын фабри...үдэлмэришэн, Ленинэй ...оор хоёр удаа шагнаг... **Елизавета Ивановна** ...а. Дүтэлүүрэй совхо...дэхи отделениин трак... бригадын бригадир **...Доржо Нимбуевич** ...ов, Михайловкын сов... механизатор **Татьяна ...Корнакова** болон ...аймагай Соведэй депу... кандидадаар дэбжүү...н байха юм.

...эдэ Закаменск хотын ... депутадта кандида...р Зэдын вольфрам...енэй комбинадай ка...на барилгын управле...шулуушан **Сатыга Ах...а Аитова**, транспорт...эзэй экскаваторай ма... **Владимир Дмитрие... Белкунов** болон бусад ...лэгдэһэн байна.

...АХЫН АЙМАГ

...агай Соведэй депутад...андидадуудаар Ленинэй ...этэ колхозой бэрхэ ...ан **Татьяна Ринчи... Будаева**, «50 лет Ок...» колхозой түрүү мал...ашадай нэгэн **Цырен... Нанзытовна Сотнико...** ...инэй нэрэмжэтэ кол... түрүүлэгшэ **Влади... Лопсонович Арданов** ...бусад һунгалтын урда ...суглаанууд дээрэ нэ...уугаар дэбжүүлэгдэбэ.

...АГАРАЙН АЙМАГ

...агай промышленна ...риятинуудай, колхоз, ...удай болон эмхи ...нуудай ажалша кол...үүдтэ РСФСР-эй, Бу...й АССР-эй Верховно ...үдэй, нютагай Сове...й һунгалтын бэлэдхэл...рюулһан һунгагшадай хабаадалгатай суглаа...олитическэ ехэ дэб... оршон байдалда ...үнгэрнэ.

... мүнөө ажалшадай ...уудай аймагай Соведэй, тэрэшэлэн сельскэ, поселково болон сомоной Соведүүдэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэн боложо дүүрэбэ. Аймагай Соведэй депутадта кандидадуудаар ажалшадай 75 түлөөлэгшэд — ажалай түрүүшүүл, арадай ажахын, соёл культурын эдэбхитэдэй хүдэлмэрилэгшэд болон аймагай албан зургаануудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд дэбжүүлэгдээ.

Тэдэнэй дунда «Гигант» колхозой гахайшан **Анисья Алексеевна Павлова**, Шулуутайн леспромхозой түмэр замай хүдэлмэришэн **Надежда Алексеевна Непомнящих**, Эрхирэгэй совхозой нэгэдэхи отделениин тугалшан **Людмила Бадмаевна Цырендоржиева**, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Даржа Цыремпилович Цыбикжапов**, «Дружба» совхозой директор **Артем Бадмаевич Цырендоржиев**, аймагай главна врач **Михаил Николаевич Болдогуев**, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой II отделениин һаалишан, ВЛКСМ-эй гэшүүн **Мария Федоровна Белова**, мүн энэ ажахын ахалагша хонишон **Шуганн Цыренович Цыбандоржиев** ороно.

Д. ДАШИЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

ХОРИИН АЙМАГ

Хориин совхоздо болоһон һунгагшадай хамтын суглаанда хабаадагшад аймагай Соведэй депутадта кандидадаар өөрынгөө ажахын эрхим хонишон **Карп Манхаевич Тангановые** дэбжүүлһэн байна. Нүхэр Танганов юһэдэхи табан жэлэй хугасаада жэл бүхэндэ хони үсхэбэрилхэ, нооһо абаха даабарияа ходо үлүүлэн дүүргэдэг байна. Энэ жэлдэ түл абалгаар тэрэ аймагай бүхы хонишодой манлайда ябана.

Анаагай совхозой Буламай отделениин хүдэлмэришэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэд залуу механизатор, ВЛКСМ-эй гэшүүн **Баир Жимбуевич Дондоковые**, Хориин леспромхозой ажалшад түрүү шофер **Борис Васильевич Самсоновые**, «Георгиевский» совхозой хүдэлмэрилэгшэд залуу һаалишан **Галина Иннокентьевна Котенкые**, Хүрбын совхозой хоёрдохи отделениин һунгагшад һү һаалиин Тээгдын фермын бэрхэ һаалишан **Жибзема Бадмаевна Малановае**, Үдын совхозой Баруун-Хасууртайн отделениин ажалша коллектив ахалагша хонишон **Дулма Аюшеевна Бальжиевае** аймагай Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлээд байна. Аймагай, сельскэ, поселково болон сомоной Соведүүдэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгын һунгалтын урда тээхи суглаанууд боложо үргэлжэлһөөр.

Н. ЕГОРОВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГ

Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгын суглаанууд аймагай ажахы болон предприятинуудта эдэ үдэрнүүдтэ боложо байнхай. Жэшээнь, аймагай электросетиин коллектив гагнууршан **Владимир Иннокентьевич Цивилёвые**, Баргажанай дунда һургуулиин коллектив багша **Галина Адамовна Сасукевич**, Баргажанай совхозой хүдэлмэрилэгшэд ажалхынгаа эрхим һаалишан **Любовь Кирилловна Елшина**, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ахалагша хонишон **Хубулэй Гомбоевна Раднаева**, Уланай колхозой гэшүүд ахалагша һаалишан **Очирма Шагжиевна Пиртанова** гэгшэдтэ өөһэдынгөө этигэл найдабари үзүүлбэ. Мүнөө аймаг дотор нютагай Соведүүдтэ депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэ үргэлжэлһөөр.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГ

Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведтэ, сельсоведүүдтэ һунгагдаха депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэ Хэжэнгын аймагта эмхитэйгээр үнгэрбэ.

«Первомайский» совхозой 3-дахи отделениин хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, алба хаагшад ажалшадай депутадуудай Хэжэнгын аймагай Соведтэ һунгагдаха депутадта кандидадые дэбжүүлгын суглаанда олоороо сугларба. Тэдэнэр ажалшадай депутадуудай аймагай Соведтэ һүнгагдаха депутадта кандидадаар совхозойнгоо түрүү хонишодой нэгэн **Цыпилма Санжиевна Сандановае** нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Имэ суглаан Хэжэнгын заһабарилга-барилгын участогта болоо. РСУ-гай хүдэлмэришэдэй коллектив эрхим дархан **Цырендоржо Жанабазарович Дашиевые** аймсоведтэ һунгагдаха депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

Һаалишан **Елизавета Далаевна Кузьмина** Хэжэнгынгээ аймаг соо суурхаһаар үнинэй. «50 лет Октября» совхозой эрхим энэ һаалишанине тус ажахын 1-дэхи отделениин хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, алба хаагшад ажалшадай депутадуудай аймагай Соведтэ һунгагдаха депутадта кандидадаар нэгэн дуугаар дэбжүүлээ.

Чисаанын совхозой нэгэдэхи отделениин хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, алба хаагшад имэ суглаанда олоороо ерэжэ, түрүү һаалишан **Лхамажап Жамбаловна Жалсановае**, түрүү тугалшан **Дашима Морхоновна Дондоковае** ажалшадай депутадуудай аймагай Соведтэ һунгаха депутадта кандидадуудаар дэбжүүлээ.

БЭШҮҮР

Калининай нэрэмжэтэ колхозой 1-дэхи отделениин колхознигууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, алба хаагшад аймагай Соведэй депутадта кандидадаар медицинын фельдшер **Лилия Андрияновна Тимофеевае** дэбжүүлбэ.

«Дружба» колхозой 4-дэхи отделениин колхознигууд аймагай Соведэй депутадта кандидадаар эрхим хонишон **Норжима Зандеевна Санжаловае** дэбжүүлбэ.

Охин-Булагай совхозой хүдэлмэришэд, алба хаагшад Охин-Булагай сельсоведэй депутадта кандидадаар совхозой комсомолой комитедэй секретарь **Нина Евстигнеевна Афанасьевае**, мүн эндэхи медицинын үнинэй хүдэлмэрилэгшэ **Иван Матвеевич Толстых** гэгшэдые дэбжүүлбэ.

ХОЙТО БАЙГАЛАЙ АЙМАГ

Аймагай ажалша коллективүүдтэ һунгалтын урда тээхи суглаанууд боложо, нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлжэ байна.

Нижне-Ангарскын загаһанай заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад аймагай Соведэй депутадта кандидадаар загаһа буйлуулагша **Зинаида Ивановна Серезеевае** хоёрдохёо дэбжүүлээ.

Ажалшадай һуудал байдалай хэрэглэмжые хангадаг комбинадай коллектив аймагай Соведэй депутадта кандидадаар оёдолшон **Ульяна Дмитриевна Кузнецова** мүн лэ хоёрдохёо дэбжүүлэгдээ. Байгалай ан олзоборилдог ажахын коллектив аймагай Соведэй депутадта кандидадаар эрхим ангуушан эхэнэр **Нина Нестеровна Осиповае** дэбжүүлээд байнхай.

Аймагай Соведэй депутадта кандидадаар БАМ-ай барилгашад өөһэдынгөө эрхим түлөөлэгшэдые дэбжүүлжэ байна. 134-дэхи оньһожоруулагдамал колонныин хүдэлмэришэд болон алба хаагшад аймагай Соведэй депутадта кандидадаар хүдэлмэришэн **Владимир Алексеевич Морозовые** дэбжүүлээ. Мүн барилга- хабсаралгын поездын барилгашадай бригадын коллектив өөһэдынгөө дундаһаа түрүү барилгашан **Александр Николаевич Песиаль** гэгшые аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээд байна.

БАУНТЫН АЙМАГ

Ципиканай приискын Карафтитска үйлэдбэриин участогай хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд алба хаагшад проходчигуудай бригадир **Виктор Дмитриевич Агарковые** аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ.

Мүн «Амалакска» совхозой Монгойн һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд тус совхозой 2-дохи отделениин һаалишан **Дулма Енхоевна Доржиевае** аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

Багдаринай коммунальна предприятинуудай комбинадай хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад суглаа хэжэ, Багдаринай поселково Соведэй депутадта кандидадаар тус комбинадай шофер **Валерий Алексеевич Южинние** дэбжүүлһэн байна.

Мүн Ципиканска приискын бульдозерист **Сергей Меркульевич Алемасов** Багдаринай поселково Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдээ.

ХЯАГТЫН АЙМАГ

Аймагай предприятинууд, колхоз, совхоз болон эмхи зургаануудаар һунгалтын урда тээхи суглаанууд боложо, нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадууд дэбжүүлэгдэжэ байна. Бүхыдөө аймагай Соведэй депутадта, Хяагта городой Соведтэ 53 поселково, сельскэ, сомоной Соведүүдэй депутадта кандидадаар 489 хүн дэбжүүлэгдэхэ байна.

«Родина» колхозой 1-дэхи отделениин таряашад аймагай Соведэй депутадта кандидадаар колхозойнгоо куузику ургуулдаг түрүү звеное даагша **Полина Илларионовна Котомановае** дэбжүүлээ.

Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин фермын коллектив колхозойнгоо залуу һаалишан **Татьяна Васильевна Унагаевае** аймагай Соведэй депутадта кандидадаар нэрлээ.

«Пограничный» совхозой һү һаалиин фермын малшад тугалшанаар хүдэлдэг **Полина Николаевна Прохоровае** аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ шиидхэбэри абаа.

Наушкын мяханай комбинадай коллектив аймагай Соведэй депутадта кандидадаар өөһэдынгөө түрүү хүдэлмэришэн **Галина Павловна Двойнишниковае** дэбжүүлхэ гэжэ шиидээ.

Һунгалтын урда тээхи суглаанууд боложо үргэлжэлһөөр.

НЯГТА ХОЛБООТОЙ

Ксения Ефимовна Спиридонова Загарайн аймагай Онохойн совхоздо овощ ургуулдаг звеное даагшаар хүдэлдэг юм. Звенонь 22 хүнһөө бүридэнхэй. К. Е. Спиридоновагай эрхилдэг тус звено овощ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб дүрбэн жэл соо дүүргэжэ, ганса совхоз соогоошье бэшэ, харин аймаг дотороо суурхаһан байна.

Нёдондо жэл тус звено даалгагдаһан 48 гектар газарһаа гектар бүриин 339 центнер овощ суглуулаа һэн. Игэжэ Спиридоновагай звено социалис мүрысөөндэ дахяад түрүүлээ бэлэй. Ксения Ефимовна Үнэгэтэйн дунда һургуулиин һурагшадаар нягта холбоо барисаатай юм. Энэ һургуулиин һурагшад Спиридоновагай звенодо сүлөө сагтаа ехэ туһа хүргэдэг, хамһалсадаг заншалтай болонхой. Ксения Ефимовна габшагай ажалайнгаа түлөө Ажалай Улаан тугай орденоор ба медальнуудаар шагнагдаһан юм. Мүнөө Спиридоновагай эрхилдэг түрүү звено нёдондонойхиһоо бага бэшэ ургаса хуряаха зорилготойгоор эршэ хүсөө зангидан хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: К. Е. Спиридонова һурагшадай дунда.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фототекст.

Улаан-Үдын аймагай Дээдэ Жэрэмдэ түхеэрэгдэһэн агитпунктые тэндэхи библиотекые даагша Антонида Степановна Русина хүтэлбэрилнэ.

Агитпунктда ороходо арюун сэбэр, һунгагшадай анхаралда һонин номууд, газетэ, журнал болон бэшэшье материалнууд бии, «залуу һунгагшадта», «агитаторта туһаламжа» гэһэн тусхай булангууд байгуулагданхай.

А. С. Русинагай эдэбхи оролдолгоор агитпунктда һонирхолтой хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэжэ байдаг. Тэндэ тусхай үдэшэ, уулзалга болон агитаторнуудай семинар болоно, һунгагшад дайнай болон ажалай ветерануудтай уулзана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: агитпунктые даагша А. С. Русина.

З. ВЕСНИНАГАЙ фототекст.

Харагшын һанамжа

«ГУРБАН НАРҺАН»

Агуу Илалтын 30 жэлэй ойн һайндэрэй урда тээхэнэ Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай коллектив драматург Цырен Шагжинай «Гурбан нарһан» гэжэ зүжэгые сценэ дээрэ табяа һэн.

Буряад драмын театрайхид агуу Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулжа. А. Салынскиин «Барабанщица», Л. Леоновой «Ленушка» гэһэн зүжэгүүдые табяа. Цырен Шагжинай энэ зүжэг баһал энэ ехэ һайндэртэ зорюулагдаа.

Зүжэгэй гол удхые тобшохоноор хөөрэе.

1941 оной нажар. Зунай юрын үдэшэ. Хүдөө нэгэ нютагай залуушуул соггой хүхюун наадандаа сугларжа, дуугаа дуулалдана, ёохор хатарна.

Юндэн хүбүүн энэ наадаида ерэнхэй. Тэрэнэй дуратай басаган Даримашье эндэ бии. Тиихэдэ Балма басаган Юндэнние гасаалжа ябаад, өөрынгөө дуран тухай мэдүүлхые оролдоно.

Юндэн — эшэмхэй гүлмэр хүбүүн. Тэрэ Даримада дуратайшье һаа, тэрээн тухайгаа хэлэхээ эшэнэ. Эгээл энэ үедэ һүрөөтэй мэдээсэл — «дайн» гэһэн үгэ дуулдана. Үсэгэлдэр лэ эдир залуу ябаһан хүбүүд, басагад гансата ехэ болошоһондол үзэгдэжэ, хатуу шэрүүн шалгалта барихаяа бэеэ зэһэжэ эхилнэ.

Зүжэгһөө абтаһан нэгэ хэһэг эндэ дурдая.

«...Наранай туяа гурбан нарһанда тудажа, талмайе гэрэлтүүлнэ. Нарһад дуугаа дуулана. Дайнай түрүүшын үдэрнүүдэй марш хүгжэмэй аялга зэдэлнэ. Эдэ нарһадай дэргэдэ буурал толгойгоо гунхуулан, Даша ахай зогсоно. Дайн сэрэгтэ мордохоор татагдаһан нютагай хүбүүд тэрээнэй зүүн талада зогсоно. Мэнэл һаяхан эдэ нарһадай дэргэдэ согтой хүхюун ёохор хатаржа байһан эдэ хүбүүд мүнөө харгы замда мордохоёо зэһээд, үргэбшэнүүдые үргэлэнхэй. Гансата ехэ болошоһон мэтэнүүд. Шэг шарайнь барагарнууд, бодолгодо хатанги зогсонод. Баруун гарай эхиндэ Юндэн зогсоно. Нүгөө таладань — энэ дайнда хүбүүдээ мордохуулха, үдэшэхэ гэһэн хүн зон байна. Тэдэнэй дунда Лагбан, Сама хээтэй, Балма, Дарима, Шулуун, Намсалма гэгшэд зогсоно. Нарһадай дуун замхажа, аали номгон байдал оршобо...»

Эдэ гурбан нарһан — түүхэтэй, дурасхаалтай модод. Юуб гэхэдэ, Даша гэжэ хүнэй (колхозой түрүүлэгшэ) эдир залуу ябахада, эдэ нарһадай хажууда буудаһан ушар болоһон байгаа. Байгал шадарай дайдада граждан дайнай дүлэн галай сорбхилжо байһан үе һэн. Даша хүбүүе, тэрэнэй украин ород хоёр нүхэдые семеновтон барижа, эдэ гурбан нарһанай хажууда буудаһан байгаа. Дашые үхөө гэжэ һанаһаниинь амиды үлөө. Тэрэ үедэ добтолон ерэһэн улаан сэрэгшэд шуһаяа адхажа хэбтэһэн Дашые госпитальдо абаашажа абараа.

Гурбан нарһан — дурлаһан залуушуулай уулзадаг газар. Эдэ нарһадай хажууһаа хүбүүд дайнда мордоно. Зүжэгэй олохон үйлэнүүд эдэ нарһадай хажууда болоно.

Тылдэ үлэһэн хүнүүдэй баатар ажалые зүжэг соо харанабди. Үдэр, һүниие мэдэнгүй хамтын ажалые хүтэлбэрилжэ байһан колхозой правлениин түрүүлэгшэ Даша, хяһууршаг зантай үбгэн Лагбан, тэрэнэй һамган шаг шууяатай Сама хээтэй, колхозой залуу гэшүүд Дарима, Балма, Шулуун болон бусад. Эдэнэр бултадаа «Бүхы юумэн — фронтдо» гэһэн уряа доро эрэлхэг дорюунаар ажаллана.

Эгээл энэ үедэ украин эхэнэр Оксана шэрүүн дайнай шуһата алалсаае хаража, айһандаа дуугаржа шадахаяа болишоһон Ивась хүбүүнтээ ерэнэ. Тулиһан, вобоһон тэрэ эхэнэрые буряад нютагайхид хүндэтэйгөөр угтан абажа, тэрээндэ туһална.

Юндэндэ дуратай басаган Дарима ехэл үнэн сэхээр, тэсэбэритэйгээр инаг нүхэрөө хүлеэнэ. Тэрээндэ хорслходог Балма олон юумэ ойлгожо абана. Юндэнһөө бэшэгүүдые Даримын абахада, ехэл атаархадаг, хурисадаг байһанаа болижо эхилнэ.

Дайн байлдаанай газарта Юндэн хүбүүн баатарай үхэлөөр унаа гэһэн мэдээсэл буужа ороно. Эсэгэнь Даша түрүүлэгшэ. Дарима болон нютагайхид уйдхар гашуудалда абтабашье, ажал хэрэгээ дорюунаар үргэлжэлүүлһэн зандаа. Колхозойхид хамтаржа, фронтдо эльгээгдэхэ танкова колоннодо мүнгэ суглуулна.

Богонёор хэлэхэдэ, Эсэгэ ороноо хамгаалтын Агууехэ дайнай үедэ нютагтаа ажаллажа байһан баатар эжынэр, аханар, нүхэдэй инаг дуран, һанал бодол, зориг габьяа энэ зүжэг соо харуулагдана.

Колхозой түрүүлэгшэ Дашын ролие Буряадай АССР-эй арадай,РСФСР-эй габьяата артист Д. Дондуков ехэ һайнаар гүйсэдхэнэ. «Халуун шулуу долёоһон», хамтын хэрэгэй түлөө үнэн зүрхэ сэдьхэлһээ оролдожо ябадаг хүнэй образые эндэ харан үзэнэбди. Инаг дурандаа үнэн сэхэ басаган Даримын ролие артистка М. Ц. Зориктуева мүн лэ һайнаар наадаа. РСФСР-эй арадай артистка Н. С. Гендуновагай, Буряадай АССР-эй габьяата артистнууд С. Б. Рабсаловай, Д. С. Чимитовагай, Л. Л. Дугаровагай, артистнууд Ф. А. Иннокентьевэй, Г. Жапхандаевагай, М. Жапхандаевай болон бусадай наадахые харагшад һайхашааха ёһотой гээд һанагдана.

Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ф. С. Сахиров, режиссер Ц. Ц. Цыренжапов хоёр энэ зүжэгые табижа, дайнай шэрүүн үеын амисхаалые бидэндэ мэдэрүүлээ. Уран зурааша В. М. Бройко сценые уран гоёор шэмэглээ.

Хоёр үйлэтэй энэ драмада нэгэ хэды дутуу дунданууд бии гээд һанамаар. Юуб гэхэдэ, украин эхэнэр Оксанын образ хүсэд харуулагдаагүй гээшэ ха. Тэрэ эхэнэр буряад нютагта ерээд, нэгэ хэды саг соо үбдөөд лэ, наһа барашаха юм. Украин, буряад арадуудай хани барисаае үргэнөөр харуулхаар байгаа. Олоной сценэнүүд зүжэг соо дан үнгэрмэ оло дахин харуулагдана хаш.

Хэды тиибэшье энэ зүжэг Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ театрай коллективэй ехэ оролдолгын ашаар сценэ дээрэ табигдажа, дайнай үеые харуулһан зохёолнуудай жасада үшөө нэгэ драма нэмэн оробо ха юм.

Г. ДАШАБЫЛОВ,
журналист.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

...ХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

...үдта, парламент... ба правительства... КПСС-эй ЦК-гай, ...эй Верховно Соведэй ...иумэй, Советскэ Сою... правительствын ханда...ндалгые дэлхэйн хэб...эжэлжэ үргэлжэл...

...т хандалга хадаа «Эб...дал хангаха, уласхоо... шахардуу байдал тэ...гүйгөөр һуларуулха ...оор дэлхэйн бүхы ара... уряалһан ушар бо...эд Португалиин «Диа... Нотисиаш» газетэ ...энэ.

...Р-эй Верховно Сове... Президиумэй Түрүүлэг... В. Подгорнын Сомалиин Демократическа Республикын Верховно Революционно Соведэй вице-президент, оборонын хэрэгүүдые эрхилдэг гүрэнэй секретарь дивизионно генерал Мохамед Али Самантартай майн 11-дэ Кремль соо уулзажа хөөрэлдэһэн тухайнь Сомалиин газетэнүүд үргэнөөр бэшэнэ. Хоёр ороной хоорондохи хани харилсаае саашадань хүгжөөн, бэхижүүлхэ асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай албанай хэрэгээр Ливиин Араб Республикада ошоод байһан тухай, ЛАР-ай Революционно командованиин Соведэй Түрүүлэгшэ Муамар Каддафитай уулзажа хөөрэлдэһэн тухайнь Ливиин ба араб бусад оронуудай хэблэл бэшэнэ.

Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туһалалсалга тухай Варшавска гэрээндэ гар табигдаһаар 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, Москвагай ажалшадай ба СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын хэһэн элидхэлдэ гадаадын хэблэл анхаралаа ехээр хандуулна.

...НЕВЭ

...рые хамгаалгын бүхэдэлхэйн ассамблейн сесси

ТАСС

...рые хамгаалгын бүхэдэлхэйн ассамблейн ... сесси Женевэдэхи ...дай ордон соо нээг... Энэ эмхиин гэшүүн ...ороной 500 шахуу де... ООН-ой ба тэрэнэй тусхай шэглэлтэй эмхи зургаанудай, правительствен набэшэ олон эмхинүүдэй түлөөлэгшэд хүдэлмэридэнь хабаадана. СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр Б. В. Петровский совет делегацые толгойлно.

50 гаран асуудал сессиин зүблэхэ зүйлдэ ороно.

...И

...адай ...вительство ...үүлэгдэбэ

ТАСС

... урда тээ гүрэнэй ... хэгдэхэдэ, засаг ...абаһан Чадай сэрэ... Совет ороной Саг ... правительство бүри... тухайдаа соносхобо. ... дээдэ Соведэй тү... бригадна генерал ... Маллум тэрэнние толгойлно. Тэрэ мүн лэ оборонын ба сэрэгэй алба хаагша байһан хүнүүдэй хэрэгүүдые эрхилхэ министр болоо. Сэрэгэй дээдэ Соведэй түрүүлэгшын орлогшо полковник Мамари Нгакинар — дотоодын хэрэгүүдэй ба аюулгүй байдалай министрээр, майор Вадаль Камуге гадаадын хэрэгүүдэй ба харилсаа холбооной министрээр томилогдобо.

18 хүнһөө бүридэһэн Чадай правительствын хахадынь граждан хүнүүд юм.

ХАНОЙ

ХАНОЙДО ҺАЙНДЭР БОЛОБО

ТАСС

Ороной урда хубиие сүлөөлһэн ушарта зорюулагдаһан асари ехэ һайндэр ДРВ-гэй ниислэл хотодо болобо. Майн 15-най эртэ үглөөнһөө хойшо һайндэрэйхеэр хубсалһан олон мянгаад хүн зон Ханой хотын театрай урдахи талмай руу субажа захалба. Митингнүүд болобо.

Хангзай гэжэ стадион дээрэ һайндэрэй гол хубинь үнгэрһэн байна. ДРВ-гэй парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Ле Зуан, Чыонг Тинь, Фам Ван Донг, Во Нгуен Зиап, Нгуен Зуй Чинь ба бусад эндэ ерэһэн байгаа. Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ороноо бүрин сүлөөлһөөрнь, агууехэ илалтаарнь Вьетнамай арадые амаршалба. Эрхэ сүлөөгэйнгөө, бэеэ даалһан байдалайнгаа түлөө 30 жэлэй хүшэр бэрхэшээлтэй тэмсэлэй үедэ вьетнам арад эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаа, Вьетнамай Ажалшадай партиие нягтаар тойрон жагсажа тэмсээ гээд тэрэ тэмдэглээ.

САЙГОН

УРДА ВЬЕТНАМДА БАЯР ЁҺОЛОЛ БОЛОО

ТАСС

Урда Вьетнамые сүлөөлэлгэтэй дашарамдуулан, Сайгондо үнгэргэгдэһэн баяр ёһололдо миллионһоо үлүү хүн сугларба. Сүлөөрэлгын национальна фронтын ба Революционно саг зуурын правительствын хүтэлбэри доро Урда Вьетнамай патриодуудай олон жэл соо хэһэн шэн габьяата тэмсэл толотомо илалтаар дүүрээ. Энэнь социалис оронуудтай, түрүү үзэлтэй, мүн империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй Вьетнамтай һанал нэгэтэй байһыень элирхэйлэн харуулһан байна. Вьетнам арадай үнэн хэрэг илаа бшуу.

Сүлөөрэлгын национальна фронтын ба РЮВ-эй ВРП-гэй хүтэлбэрилэгшэд, эдэнэй дунда Вьетнамай Ажалшадай партиин Урда Вьетнамай бюрогой секретарь Фам Хунг, Вьетнамай Демократическа Республикын президент Тон Дык Тханг ба Илалтын үдэрые Сайгондо һайндэрлэлгэдэ хабаадахаяа ерэһэн ДРВ-гэй партийно-правительственна делегациин бусад гэшүүд түбэй трибунада гараба. Сайгон-Зядинь гэжэ районой сэрэгэй-захиргаанай комитедэй түрүүлэгшэ генерал-полковник Чан Ван Ча һайндэрэй митинг нээхэдээ, вьетнам арадай Илалтын, Сайгониие сүлөөлэлгын (энэ үдэрһөө хойшо Сайгон хото Хо Ши Минэй нэрэмжэтэ болобо) хүндэлэлдэ үреэлэй үгэнүүдые хэлэһэн байна.

НФОЮВ-гэй ЦК-гай Президиумэй Түрүүлэгшэ, РЮВ-эй ВРП-гэй Зүбшэлэлгын Соведэй Түрүүлэгшэ Нгуен Хыу Тхо митингдэ хабаадагшадай урда үгэ хэлээ.

ДРВ-гэй президент Тон Дык Тханг үгэ хэлэхэдээ, баатаршалгата тэмсэлээ илалта түгэсөөр дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан, Урда Вьетнамай хүн зониие Хойто Вьетнамай арадай үмэнэһөө халуунаар амаршалаад, демократическа, һалбаран хүгжэһэн . Эхэ ороноо байгуулхадань амжалтануудые хүсэһэн байна.

Митингын һүүлээр сэрэгэй парад ба Сайгоной бүхы хүн зоной түлөөлэгшэдэй хабаадалгатай жагсаал болобо.

ВАШИНГТОН

КАМБОДЖЫН ЭРЬЕ ШАДАР США-гай ХЭҺЭН СЭРЭГЭЙ ЯБУУЛГА

ТАСС

Хэдэн үдэрэй урда тээ Камбоджын далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй американ судные бариһан Камбоджын эрьеһээ 50 километртэ байдаг Кон Танг аралай оршондо Холбоото Штадууд сэрэгэй ябуулга хэбэ. «Корал Си» гэдэг авианосец дээрэһээ далайн ябаган сэрэгшэдэй десант вертоледуудай туһаламжаар арал дээрэ буулгагдаһан байна. Энэ ябуулгын үедэ Камбоджын подразделенинүүдэй ба американ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хоорондо хёмороо зүришэлдөөн болоо. Тингэжэ Камбоджын канонерскэ гурбан онгосо шэнгээгдээ, американ гурбан вертолет унагаагдаа. Алуулһаншье хүнүүд бии.

Американ судна тус районһоо гаргагдаа ёһотой гэжэ Вашингтондо соносхогдобо. Камбоджын корабль судныи экипажай гэшүүдые американ эсминецтэ абаашаба.

Энээнэй урда тээ Камбоджын правительство мэдүүлгэ хэхэдээ, американ судные Камбоджын уһан сооһоо гаргаха гэһэн захиралта үгэхые мэдээсэһэн байгаа. Американ судна тагнуул хэһэн байнагээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Камбоджын эрье шадар США-гай хэһэн сэрэгэй ябуулгые конгрессэй хэдэ хэдэн гэшүүд, ороной олониитэ болон бусад олон гүрэнүүд эрид буруушаана.

БАНГКОК. (ТАСС). Энэ ябуулгада бэлэдхэл хэхэ үеэр США-гай Таиланддахи сэрэгэй баазада абаашагдаһан американ далайн ябаган сэрэгшэд баазаһаа гаргагдаад, «Корал Си» гэдэг авианосецто абаашагдаһан байгаа. Ябаган сэрэгшэдые дары түргөөр гаргаха эрилтэ табиһан Таиландын эрид буруушаалга хэһэнэй һүүлээр энэ хэмжээн абтаһан байха юм.

Американ далайн ябаган сэрэгшэдые Утапао гэдэг баазада абаашалга ороной бэеэ дааһан байдалда хамааралсаһан ябадал болоно гээд «Нейшн» газетэ мэдүүлнэ.

ЛОНДОН. (ТАСС). Камбоджын эрье шадар США-гай хэһэн сэрэгэй ябуулгые Англиин «Гардиан» газетэ эрид буруушаахадаа, энэнь «яаралтай, бодолгүй ябадал болоно» гэжэ тэмдэглээ.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

Баатар хүн тухай

Шиидхэгдэхээр болоһон асуудал

Үлүү хараад, булуу химэлээ

НЭГЭ ДОРО — ХОЁР ОРДЕН

Хэжэнгын аймагай Могсохон тосхондо Шагдарай Гомбо гэжэ хүн ажаһуудаг. Нютагтаа «Гомбо баабай» гэжэ хэлсүүлдэг. Дайнай, ажалай ветеран жара нэгэнэйнгээ саһа хайлуулба. Үнгэрһэн һайн һайхан ажабайдалайнь түлөө Гомбо Шагдаровые хүндэлдэг. Зоригтой сэрэгшэ дайшалхы гурбан орден, хэдэн медальнуудаар шагнагданхай. Журналист Н. Галдановай бэшэжэ абаһан тэрэнэй хөөрөөе эндэ толилнобди.

— 1941 оной июлиин хуушаар Талхатада үбһэшэдэй тоо буридхэгшөөр ажаллажа байтарни, военкомадһаа повесткэ ерээ һэн. Гэртээ орохотой үгытэй баруун фронт нүхэдтэеэ хамта түрэл нютагһаа мордоо бэлэйб.

...1943 оной октябрь. Осетин арадай баатар хүбүүдэй нэгэн генерал Мамсуровай соединени Киевһээ хойгуур Днепр мүрэниие гаталаад, баруун эрьедэ хүсэеэ зангидажа, немецүүдэй бүлэгые бута сохин Коростень тээшэ дабшаха даабаритай байгаа.

Дайсад энэ участогта шангаар тэмсэбэшье, булюу байдалтай болохолоорнай, эзэлжэ байһан газараа орхижо, баруулжаа зугадаһан мэтэ болоо һэн. Үнэндөө тиимэ бэшэ байшоо. Ушар юуб гэхэдэ, баруун эрьедэ һая гараад, байржажа үрдеэгүй манайхинда гэнтэ добтолжо, дахин Днепр руу хаяха гэһэн хара түсэбтэй байгаа ха юм. Удангүй хоёр талаһаа «хам орожо», муухай шанга байлдаан болоо һэн.

Манай полкын зарим сэрэгшэд Сычевко гэжэ тосхонһоо холо бэшэ, Днепртэ баруун тээһээнь шудхадаг Тетерев гэжэ голой эрьеын шугы соо байгаабди. Би пулеметчик, хоёрдохим Шойжидой Мэжэд-Доржо гэжэ хүн ябаа. Июнь соо бидэ хоёр ушараад, сугтаа ябадаг болоо бэлэйбди. Ортын һомоной «Улаан малшан» гэжэ колхозһооб гэгшэ һэн. Энэ ехэ дайнда хоёр буряадай сугтаа ябаха гээшэ ехэ зол гэжэ хэндэшье мэдээжэ.

Хахад үдэр багта хэдэн танкнууд, самоходно буунууд, ябаган сэрэг үһэ зүбшөөд гаража ерэбэ. Дүтэ ерүүлээд, артиллеристнууд танкнуудые буудажа оробо. Түрүүшын добтололгодо сухарибашье, дахин орожо эхилээ. Тэдэнэй ара талаһаа олон сэмгэтэ миномедууд бидэниие минээр забда залигүйгөөр буудажа. байдалынемнай хүшэр болгобо.

Һэгээ орожо баруулжаа харан гэһээмни бургааһанай забһараар бүлэг немецүүд дүтэлжэ ябаба. Пулемёдоо дайсад тээшэ залажа, хэды дахин утаар даражархибаб. Унахань унажа, хэбтэхэнь хэбтээд, буудажа оробо. Нэгэ хэды болоод. дахин бодогшодыень баһал унагаабаб. Энэ үедэ окоптомнай дүтэ минэ тэһэржэ, хара шорой үрхиршэбэ. Харан гэһээмни, нүхэрни газар тэбэрижэ алдалшанхай. Эрьюулээд, өөдэнь харуулан гэһээмни ами табиһан байгаа һэн. Немецүүдэй замхаһан һамбаанда манһаа дүтэхэн хэбтэһэн ород автоматчик хүбүү дуудабаб.

Хойто зүгһөөмнай хоёр танк, хэдэн арбаад автоматчигууд бии болобо. Хоёрдохи танк галдуулагдаад байшаба. Урдахинь бидэнһээ зүүгээр шэглээд дүгэлбэ. Пехотыень буудажал оробобди. Гэнтэ танк сэхэ наашаа мушхаад ябажархиба. Энэ үедэнь бортдонь снаряд буугаа хаш — улаан гал болошобо. Хоёрдохи добтололго энээгээр замхаа.

Тэрэ хүбүүнтэеэ Мэжэд-Доржоёо байлдаанай газарта хүдөөлүүлээд, байраяа урилхаяа зүүлжээ мүлхибэбди. Манайхин үсөөрһэн хэбэртэй. Ахалагша лейтенант тиишэ ошохые дурадхаба. Амиды үлэһэн сэрэгшэд тэндэ сугларһан байгаа. Уданшьегүй дайсанай атакын гурбадахи долгин болоо һэн. Одоол пулемедой сэмгэн халажа, үһан бусалаа. Шархатаашьеб. Эндэ һалаха болоод байтарнай, манайхин ерэжэ, абарһан юм.

Лазаредтэ ошохымни урда полкын командирай орлогшо подполковник Муравьев намда хандажа, «Шагдаров шалгарааш! Дайшалхы шагналда зууршалхабди» гээгшэ һэн.

1944 оной хабар. Манай сэрэгшэд Ровно, Луцк хотонуудые сүлөөлэлсөөд, гүрэнэй хилэдэ туласа ерэһэн байба. Эгээл эндэ халуун шулуу «долёоһон» сэрэгшэдһээ бүридхэгдэһэн түрүү отряд Баруун Буг дээгүүрхи хүүргэһээ урдуур һүни үһа гаталаад, харгыда дүтэхэн бэеэ нюуха, тиигээд хүүргээр сухариһан дайсаниие усадхаха, гол хүсэнэй ерэтэр байраяа алдахагүй гэһэн захиралта абаһан байгаабди.

Һайн гэгээ орожо байгаа һэн. Харгын хажуугаархи бургааһан соо бидэнэр нюдэнэй шалатар зүүлжээ шэртэн хэбтээбди. Үһанһаа зүүлжээ хэдэн модоной газарта хэбэртэй, нүшэгэнөөн, түшэ гэнөөн болохо юм. Буунууд һүрэнэ, снаряд, бомбонууд тэһэрнэ. Удангүй мотоорой абяан элеэр соностожо эхилбэ. Отрядай командир капитан (нэрэнь мартагдаа) бэлэн болохо гэһэн захиралта үгэжэ, бидэнэр, младша лейтенант Иванов түрүүтэй харгын хоёр хажуугаар байраяа эзэлбэбди.

Үнишье болоогүй. Годирон гараһан шоссе дээрэ хүдөөгэй бахадал шара эреэн будагтай хабтагар «Тигр» танк гаража ерээ. Хойноһоонь — үшөө хоёр. Һүүлээрнь дүүрэн солдадуудые тээһэн гурбан автомашина бии болобо.

Түрүүшын «Тигрэй» дүтэ ерэмсээр «Буудагты» гэһэн командын соностоходо, нэгэ доро эхилбэбди. Танк тээшэ шагаажа ерээд, хоёр удаа буудажархибаб. Минии һомонһоо гү, али нүхэдэй гү, юрэдөөл танк тогтоод, дүрэжэ эхилбэ. Баһа нэгэ автомашина утаа хаяад байшаба. Немецүүд газарта һүрэжэ буyһаар буудажал ороо. Үшөө нэгэ «Тигр» дүрэжэ эхилбэ. Харин гурбадахинь тэрэнэй саана орон алдаад, пулемедоор олиггүйгөөр буудана. Немецүүд бодожо, атакада оробо. ПТР-ээ орхижо, автомадаараа буудаха баатай бологдоо. Дайсадай сухарижа эхилхэдэ, урда хэбтэһэн ПТР-тэй хүбүүд һүүлэшын «Тигр» автомашина хоёрые галдаа. Игэжэ тэрэ бүлэг сүм усадхагдаһан юм. Манай олон нүхэд тэрэ бургааһан соо хэтэ мүнхэдөө үлэһэн байха...

Хоёр хоногой амаралта абаад байхадамнай, генерал Мамсуров ерэжэ, орден, медальнуудые барюулаа һэн. Минии нэрэ дуудахадань, жагсаалһаа гаража, ошобо гээшэб. Улаан Одоной орден үгөөд, гарыемни барихадаа, «Энэ Тетеревэй түлөө» гээгшэ. Эрьелдээд ябахымни тэндэ дахин тэхэрюулээ. Алдар Солын III шатын орден зүүлгээд, «Энэ Буг мүрэнэй түлөө» гээд эсэгэ мэтээр тэбэрээ бэлэй.

Арадай мүнхэ дурасхаал XXX

ЖАДА

Бато БАЗАРОН

Хара тонуул дайсанай
Хабирга хадхаа эдимнай.
Хабсагай шулуун
Карпадай
Хаяа тулгаа жадамнай.
Түмэн хяһаар халааһан
Түмэр тиимэ хатуу юм.
Дархан гараар дабталһан
Торгон эринь хурса юм.

Соробхилмо гал соогуур
Сорьён гараа жадамнай.
Суранзатай үзүүрээрээ
Сооро хадхаа жадамнай,
Тиимэ жада бүтээһэн
Шинраг дархан алдаршаг.
Арюун илалта асарааша
Арадай хүсэн алдаршаг!

1945 он.

Эдэнэрэй зол жаргалай түлөө энэ хүн эрэлхэгээр тэмсэн, баатарай үхэлөөр унаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Абамни электрик
мэргэжэлтэй...
Ажалдаа ошоходонь,
һэмээхэн
Тоног зэмсэгүүдыень
олоходоод,
Тооложо, барижа
үзэдэгби.
Зэмсэг бүхэнэйнь нэрые
Зэдэлмээр хэлэжэ
шадахагүйб.
Эсэгынгээ ажалһаа
ерэхэдэ,
Ехэрэн нигэжэ асуубаб:
— Аба, хэлэл даа,
энээхэн
Аргагүй гоёмнай юун бэ?

— Зайн галые хэмжэдэг
Заахан вольтметр, —
гэбэл даа.
«Болтмээтр, болтмээтр»
гэдэгынь
Болохотойл юумэн байна
даа.
Эсэгынгээ шэнээн
болоходоо,
Электрик заал һаа
болохоб даа.

Баран хүнүүдтэ нигэжэ
Балшар Энхэ хэлэдэг.
Уран гартай болохыень
Эжы, абань юрөөдэг.

Д. БАЛДАНОВАЙ фотоэтюд.

Дулгар ДОРЖИЕВА

УЯНГАТА МҮРНҮҮДҺЭЭ

* * *

Бадма сэсэгэй шэбэнээндэ уярһан
Басаган хаһам хотирон ошоо.
Багадам намайе баабгайгаар
айлгаһан
Бар тайга түрэл болоо.
Дүрбэн харгын һалааһаа гараад,
Добуунай саадахи тайга руу
гэшхэлнэм.
Зүрхэнэйнгөө сохисоор зүргэ олоод,
Зэрлиг ой соо жэмэс бэдэрнэм.
Амтан жэмэс ехээр суглуулжа,
Алирһанай шүүһээр унда хэнэм.
Һуужа зугаалан, хүндыем
урмашажа,
Уужа үзэн, амталжа туршыт.
Магад, хэнэйшье унда харяажа,
Магад, хэндэшьеб хүсэ үгэжэ,
Минии суглуулһан амтатай жэмэс
Минии сэдьхэлэй хэшэг болог лэ.

* * *

Ажабайдал, би шамайе мэдэхэб.
Агуухэ удхыеш ойлгонхойб.

Аадар хүлеэнгүй сэнгэн ябатар
Адхарһан бороодо норонхойб.
Хатаахаяа самсаяа гэдэргээ
Харайжа ошоогүйб гэртээ.
Мүнхэ замбиин шэдиие
Мэдэрэн ябааб энгэртээ.
Уршыһан хубсаһатай намтай
Уулзахадаа инагни наадаңда,
Урдаһаам энхэрэн хараагүй,
Угтажа ёохорһоо гараагүй.
Ажабайдал, би шамайе мэдэнэб,
Агуухэ удхыеш ойлгонхойб.
Аглаг дэлхэйн тулгуури
Абаад ерэхээр зоринхойб.
Дардам ехэ харгын
Далан һалаае танинаб.
Хаягдажа эхилһэн зүргые
Харгылжа шэнээр гарганаб...
Ойн түүдэгэй дэргэдэ
Ошоһон жэлнүүдые сэгнэнэм.
Ажабайдалай эрьюулгэдэ
Айнгүй орохые урялнам.

ХААНАБ БУРЯАД НОМУУД

Һая би Улаан-Үдын номой нэгэ магазин соо Бэшүүрһээ ерэһэн үбгэжөөл хүнтэй уулзааб. Тэрэ хүн намһаа Хоца Намсараевай, Жамсо Тумуновай номуудые хаанаһаа худалдажа абахаб гэжэ асууба. Би тэдэ элитэ уран зохёолшодой номуудай энэ магазин соо үгы байһыень мэдэһэн байжа, тэрэ үбгэжөөлые «Букинист» гэжэ магазинда ошохыень дурадхабаб. Тэндэ яагаад ошохыень тайлбарилжа үгэбэб.

Энээн тухай юундэ эндэ хөөрэнэбиб гэхэдэ, нимэрхүү ушарнууд Улаан-Үдымнай номой магазинууд соо ходо дайралдадаг юм. Яруунынхид, түнхэнэйхид буряад хэлэн дээрэ гараһан номуудые бэдэрдэг лэ. Илангаяа Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудһаа ерэһэн хүнүүд буряад номуудые, «Байгал» журнал һурагшалжа ябадаг. Теэд яахадаа, юундэ нигэжэ тэдэ олон хүнүүд буряад номуудые бэдэржэ ябадаг болобоб? Ушарынь иимэ гэхээр юм.

Хэдэн жэлэй саада тээ Улаан-Үдэдэмнай «Тэрэнги» («Багульник») гэжэ номой магазин бии һэн. Тэндэ Улаан-Үдэдэ хэблэгдэн гараһан бүхы номууд худалдагдадаг бэлэй. Тэрэ магазинай хаагдаһанһаа хойшо буряад номууд үргэнөөр худалдагдахаяа болишоо. Жэшээлэн хараад үзэхэдэ, буряад хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн номууд магазинда тон үсөөн байха юм. Тиимэһээ урданай хэблэгдэһэн номууд, илангаяа Хоца Намсараевай, Жамсо Тумуновай, Аполлон Шадаевай, Ц. Доной ба бусадай зохёолнууд олдохоёо болишоо. Хэрбээ номой бүхы магазинуудта буряад номуудые абадаг байгаа һаань, иимэ байдал болохогүй гэжэ һанамаар. Энэнь нэгэ талаар. Нүгөө талаар, буряад номой тусхай магазин дахяад нээгдээ һаань, һурагүй ондоо байха һэн.

«Букинист» гэжэ номой магазин хүнэй бэлээр олохогүй холо газарта байна. Тэрэнэй байшангынь дан бага. Тиимэһээ бүхы номуудые тааруулжа табиха ямаршье аргагүй юм.

Энэ «Букинист» маг... городой түб газарта, ... хүнэй харгы дээрэ ба... һаа, ямар һайн байгааб ... хэнэйшье һанамаар.

Гадна, буряад хэлэн дэ... хэблэгдэһэн номууд хаа... хаана хэрэглэгдэнгүй ... нэб гэхэдэ. тэдэмнай ... тосхонуудай магази... соо байна. Жэшээлхэдэ, ... Нижне-Ангарскын, Баг... най, Турунтаевай ма... нууд соо Жамьян Балд... боной, Даширабдан Бат... байн. Аполлон Шадае... Ц. Доной ба бусад олон... муудые хэдэн жэлдэ ш... жа, тооһотожо хэбтэ... хирааб. Тиихэдэ Усть-Ор... Агын, Хэрэнэй, З... иннай, Загарайн ба б... тосхонуудай номой ма... нууд соо буряад ном... угаа үсөөн байдаг юм.

Эдэ бүгэдэһөө ... Улаан-Үдымнай киоскну... «Буряадай залуушуул» ... тын, «Байгал» журнала... далдагдадаггүйнь гайха...

М. МАДАЕ... журналис...

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Хурдан мориной туруун
хүнгэн,
Худалша хүнэй хэлэн
хүнгэн.
Һайн хүндэ һүнэй дээжэ,
Муу хүндэ хара үһан.
Толгойтой ноён зонние
хүндэлхэ,
Тоомтой бэри хүгшэдөө
хүндэлхэ.
Залхуу хүндэ ажал
таарахагүй,
Зайгуул хүндэ нүхэд
таарахагүй.
Айжа ябахада хулганашье
хүсэтэй.
Үргэхэдэ шулуун хүндэ,
Үтэлхэдэ бэе хүндэ.
Ута хэлэн өөртэ тойбо,
Ута жолоо мориндо
тойбо.
Дурлаһан хүн дуулаха
дуратай,
Духаяа уршыһан галда
дуратай.
Эрэ хүнэй харгые эхэнэр
хүн нээхэ.
Гэнтэ эдиһэн гэдэһэндэ
гэмтэй.
Нойрмог хүниие нохой
таниха.

М. ЧОЙБОНОВОЙ суглуулбариһаа.
Зэдын аймагай Инзагата нютаг.

Тодхолто мэргэн баатар
Тоо дээрэ тоо нэмээбэ.
(Хонишон, 100-һаа — 100).

Шуумайса хатараад,
Шууяса зүһүүлбэ,
Алта нюугаад,
Ашаг хэшэг асарба.
(Трактораар газар хахалалга, тарилга, ургаса).

Зуун булаг дэлбэрээд,
Зурыса урдан урилдажа,
Байгалда тулаад,
Баян далай тогтообо.
(Электроаппарадаар үнеэ һаалга).

Ута миндаһа һунаа
һунааһаар
Олон дабаа дабаба.
(Автомашина, харгы).

Улаагшан —
Ужам талаар бэлшээ,

ШЭНЭ ТААБАР...

Харагшан —
Хажуугаарнь хамһал...
(Комбайнаар ...
хуряалга, автомаши...
таряа ...

Хазаха бүхэндөө
Хахад метрээр
үмхүү...
(«Дружба», ...
тайра...

Һүни аад, үдэр,
Үдэр аад, һүни.
(Электрын ...

Сагаалзай
Сагаан талые бүрхэ...
(Хо...

Н. ЦЫБЕНОВ...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Зохёохы ажалтан — хүдөөгэйхидтэ» — түрүү бэшэг. «Эртын паар — ургасын үндэһэн» — суглуулбари. Мүрысөөнэй дневник. Түгэсхэхы жэл — материалнуудай суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда: Зэдын хонишодто зорюулагдана.

Гурбадахи хуудаһанда: «Ажал — бүхы юумэнэй үндэһэ һуури» — А. Игумновагай статья. Арадай кандидадууд. Хилын саана. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Субботын хуудаһан.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Зураг бүхэндэнь — наран». 10.20 — Залуушуулда хүгжэмтэ программа. Д. Шостакович. 7-дохи симфони. Совет композиторнуудай дуунууд. 12.40—12.50 — Забһарлалга 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Бүхэсоюзна уран һайханай выставкэ. 13.30 — «АБВГДейка» (үнгэтэ). 14.00 — «Үглөөнэй почто». 14.30 — «Элүүр энхэ байлга» — киножурнал. 15.00 — «Крокодил Гена» «Три зайца» мультфильмнүүд (үнгэтэ) 15.35 — «Ан амитадай ажабайдал». 16.35 — «Правда» газетын полити... скэ шэнжэлгэшэ Ю. А. ...ков телевизор харагшад... асуудалда харюусаха. 17... — «Обретешь в бою» — ...нофильм (4-дэхи се...). 18.30 — «Время». 19.00 — 19.10 — Забһарла... 19.10 — «1975 оной ду... 19.35 «Һайн шанартай ... бараа ехээр үйлэдбэри... 20.05 — Франциин эстр... дын артистнуудай конц... (үнгэтэ) 20.30 — «Суворо... — уран һайханай фил... 22.15 — «Литературна ... залганууд, Константин С... монов. 23.00 — Футбол... «Динамо» (М) — «Ара... 23.50—24.00 — Забһарлалга. 24.00 — Футболой үргэ... лэл.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика... торнай үүлэтэйшэг бай... урда аймагуудай зарим ... зарнуудта багаханаар боро... хада газарта саһатай боро... орохо, Зүүн-хойноһоо се... дын 10—15 метр хүсэ... гөөр һалхилха. Байгал ... дар, БАМ-да. Баунтын ... магта 9—14, бусад газа... нуудта 15—20 градус. ... лаан болохо. Улаан-Үдэ... һүниндөө 3—5, үдэр... 18—20 градус дулаан бо... хо гэжэ Улаан-Үдын ... метеостанци мэдээсэнэ.

Нүхэдэй сүүдэй залһаа

ЗЭМЭЕЭ ТЭДЭНЭР АМСАБА

Хойто-Гол тосхоной соёлой ордон соо хүн зон олооро сугларжа, ниитын ба ажалай журам эбдэһэн хүнүүд нүхэдэй сүүдэй урда зогсобо.

Тэдэнэй нэгэн — Туранай совхозой жолоошон Валерий Содномович Хараев.

Харгыһаа хадуурһан Хараев архинша юм. Архи уужа, улаан зээрдэ болоходоо, совхозойнгоо автомашина гү, али трактор — юуншье болог, хамаагүй хулуужа унаад, хаанашье ябашадаг болоо. Нэгэтэ тэрэ соёлой байшанда ама халамгайхан ерэжэ, хэрүүл, наншалдаа татаба. Тосхоной хүбүүд Юрий ба Бадма-Сэрэн Манжеевтэн Хараевтай хамтаржа, бэеэрээ ябаһан Лопсон-Сэрэн Доржиевич Хараевые сохёо.

Үндэр наһа наһалжа, олон үхибүүдэй эсэгэ болоһон Даша-Нима Шагдурович Сотников залуушуулһаашье дутуугүйгөөр аашалдаг заншалтай болоо. Үни туни болотороо уужархиһан Сотников клуб руу ороод, хэрүүл, шууяа гаргаа.

Зоргоороо аашалһан хүйхэрнүүд зэмэеэ амсаа: нүхэдэй сүүдэй урда улайжа сайжа, орохо гараха газараа оложо ядан байгаа. Дээрэ дурсагдаһан гурбан залуушуул, үндэр наһатан — Даша-Нима Сотников, үшөө тиихэдэ архиншан — жолоошон Николай Садаевич Маншеев гэгшэд дахин иимэ ааша гаргаа һаа, арадай сүүдэй урда харюу бариха гэһэн шиидхэбэри соносхогдоо.

Ш-С. БУЯНТУЕВ,
Түнхэнэй аймагай Туранай совхозой дэргэдэхи нүхэдэй сүүдэй түрүүлэгшэ.

ФЕЛЬЕТОН

ҺАМБААШАЛЖА ЯБАҺААР...

«Ши, нүхэр, Остап Бендертэ орходоо юуншье бэшэш!» гэжэ нэгэтэ Г. А. Добрынинда хэншьеб хэлэһэн гэхэ. Ильф Петров хоёрой гайхамшагта ном уншаагүй, тиигэхэ мүртөө энэ ном тухай дуулаашьегүй ябаһан Г. Добрынин ехэтэ гайхажа, «тэрэшни хэн юм?» гэжэ һонирхоһон. Бүхы ушар удхыень ойлгуулжа үгэхэдэнь, «Электромашина» заводой электрик мэдэхээр голхоржо, «байзагтылши даа, Остап Бендер тухай юумэ хэхэ шадалтай байхаб» гэжэ ама алдаһан юм.

Тэрэ гэһээр үдэр, хоногууд һубарилдан үнгэржэ, Г. Добрынинай хэжэ ядахагүй юумэн үгы болошоо бэлэй. Юрэдөө, үһан дээрэ үрмэнэй тогтотор хөөрэжэ, ямаршье хүниие үгэдөө оруулжа, заабол нэгэ юумэ олоһон байха. Олдохын шухаг юумэ наймаалжа абаад, хүршэнэрөө гайхуулба.

— Элдэбын юумэ зөөхэдөө бэрхэ аад, тэрээхэн түлеэ асаруулха шадалгүй эрэ гүш даа, — гэжэ нэгэтэ һамганиинь ганираад, мүнгэ һарбайһан гэхэ.

— Энэ мүнгыешни абахагүйб. Түлеэндэ мүнгэ гаргаха болоо һаа, амиды ябаһанай хэрэггүй, — гэжэ Г. Добрынин бардамлаба.

— Түлеэ асаруулһан жолоошондоо юу үгэхэ хүмши?

— Үгы, нэгэ аргыень олохоб, — гэжэ Г. Добрынин һайрхуугаар дуутараад, сэжэеэ тоншобо.

Уданшьегүй тэрэ нэгэ аргыень олоһон байгаа. «Электромашина» заводто машинанууд олон. Дуратайдань һуугаад, хотын гудамжануудаар шэнхинүүлжэ болохо. Теэд заводой хашаа сооһоо машина гаргахань бэрхэтэй байшоо. Жолоошодой нэгэ газарта сугларaад, тамхилха һамбаанда Г. Добрынин ашаанай машинада һуугаад, заводой хашаа сооһоо гараба. Жолоошодой һэр-мэр гэлдэжэ, проходнойдо луудаг харуулшаниие зэмэлжэ, хэрүүл шууяа гаргалдажа байха үедэ Г. Добрынин Улаан-Үдын шэлэй заводто ерэнхэй, түлеэ ашажа сүлөөгүй байгаа бэлэй.

Энэ ушар заводой хүтэлбэрилэгшэдые ехэтэ гайхуулба. Теэд зэмэтэй хүн даб дээрэ олдобогүй. Проходнойн харуулшаниие харааад туршахадань, тэрэнь урда хойноошье оруулбагүй. Заводой хашаа соо нэгэ орожо, нэгэ гаража байһан машинануудые шалгаха үялга намда табигдаагүй гэжэ арсалдахань зүйтэй. Тиигэхэ мүртөө бартаань ходо нээлгээтэй байдаг шуу. Жолоошодые шэг шарайгаарнь таниханъ бэрхэтэй.

«Машинануудые байлгаха талмай бэлдээгүй дээрэһээ иимэ ушар болоно. Жолоошод тушаалдаһан газартаа машинануудаа байлгана» гэжэ харуулшанай хэлэхэдэ, заводой хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалаар мүнөө болотор һонирхоогүй байһанаа ойлгоо һэн. Харин энэ үедэ Г. Добрынин хоёр машина түлеэ гэртээ буулгаад, хулгайлжа абаашаһан машинаяа заводой хашаагай ойро һэмээхэн байлгажа, ямаршьегүй юумэ ажалаа хэжэ оробо. «Хашаагай хажууда байһан машинаяа үгы болгооб гэжэ хүнүүдые дэмы хүл хөөрсэг болгоош!» гэжэ машинын бодото эзэн зэмэлүүлбэ. Нилээд шанга донгодолго абахаяа байтарнь үнеөхи харуулшан гүйжэ ерээд, бодото хулгайшаниие балшыса бариһанаа мэдүүлбэ. Тиигэжэ Г. Добрынинай халтируухай харгы хаагдажа, зэмэеэ амсаа һэн.

1974 оной июниин 14-эй үдэр бүришье һонирхолтой ушар болоо бэлэй. Х. гэжэ хүн үмсынгөө «Москвич-412» гэжэ машинада һуугаад. Байгал тээшэ бүмбэлзүүлһэн гэхэ. Ямар хэрэгээр тиишэ ошоо юм? Бү мэдэе. Харин Байгалай эрьеэр ябахадаа, үһанда шунгаха дураниинь хүрэбэ. Машинаяа эрье дээрэ байлгаад, тунгалаг үһанда оробо. Тушаан болоходо, эгээл энэ үедэ хаанаһаашьеб хоёр хүн найгалзаһаар ерэжэ, машинадань марябa. Байгалай эрьедэ архидаһан Г. Егоров С. Пономарёв хоёр үшөө зуу зууе нэмээхэ һанаатай, айхабтар ехэ хэлсээ баталба. Машина соо мүртэй юумэ олдобогүй. Олон юумэ бодонгүй, хоюулан машина руу шургажа ороод. Максимиха нютаг тээшэ табилуулба. Эдэ хоёр хэд бэ? Байгалай модо урадхуулгын контородо хүдэлдэг хүнүүд. Гэдэргээ бусажа ябахадаа С. Пономарёв гэгшэнь залуурта һууба. Һогтуу хүйхэртэ ялхитай харгышье хамаатай бэшэ. Уданшьегүй машинань нилээд шангаар дондоржо, хэды дахин хүнтэрбэ. Хоёр хулгайшад машинаяа орхёод, гэдэргээшье харангүй талингаа һэн.

Архиин һогтуугаар хулигаан ааша гаргажа, хэхэ юумээ оложо ядахадаа машина хулгайлаад, зоргондоо ябадаг ушар үе-үе болоод лэ дайралдана. Мууинь гэхэдэ, олонхи жолоошод машинаяа тушаалдаһан газарта байлгана. Гараждаа абаашангүй, гэрэй хажууда хонуулдагынь бүришье гайхалтай. Зарим промышленна предприятинууд, колхоз болон совхозууд автомашина байлгаха тусгаар талмай хэнэгүй. Иимэ ушарые һамбаашалан, машина хулгайлан абаад, эбдэртэрнь ябана.

Иимэ ушартай эрид шууд тэмсэхэ ёһотойбди. Г. Добрынин, Г. Егоров, С. Пономарёв мэтэ хулгайшадые балшыса элирүүлээд, хуулиин зэргээр зэмыень амсуулха шухала.

Г. БАМБАРОВ,
Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министерствын хүдэлмэрилэгшэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефо...

г. Улан-Удэ, ул. Лен... 35, телефоны: приемная — 2-54-93, секретариат — 2-66-76, общественная при... ная — 2-56-62.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-01480. Заказ № ...